

BUDAPESTI GAZDASÁGI FŐISKOLA,
Kereskedelmi, Vendéglátóipari és
Idegenforgalmi Kar

Műemlék épületek turisztikai hasznosítása szálláshelyként Magyarországon és Spanyolországban

Konzulens:

Bártfai Endre
adjunktus

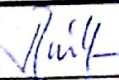
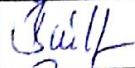
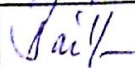
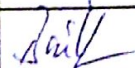
Készítette:

Kerekes Krisztina
Turizmus-vendéglátás
Idegenforgalom és szálloda
Nappali tagozat

2015

IGAZOLÁS

Szakedolgozati konzultációkról

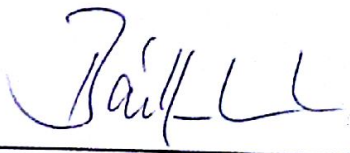
Dátum	Téma	Aláírás
09.22.	Kulturális turizmus bevezetése	
10.06.	Spanyol nyelvoktatás	
11.03.	Kastélyturizmus Magyarországon	
11.17.	Javaslatok a magyarországi helyi turizmusra	

(Minimum 3 alkalommal kell a konzulenssel egyeztetni. A dátum mellett szerepelnie kell, hogy miről volt szó az adott időpontban.)

Nyilatkozat

Igazolom, hogy KEREKES KRISZTINA hallgató (képzés: TURIZMUS - VENDEGLÁTÁS, IDEGEN FORGALOM ÉS SZAKLÉTVÉDELMEZÉS szak, IV évfolyam, NAPPALI tagozat) a konzultációkon 4 alkalommal megjelent. Valamint igazolom, hogy a szakedolgozat általam látott legutolsó - értelemszerűen nem a végső, a hallgató által leadni kívánt - változata a még javasolt kisebb változtatásokat figyelembe nem véve, kielégíti egy szakedolgozattal szemben támasztott formai és tartalmi követelményeket.

Budapest, ~~200~~ 2015. 11. 24.

aláírás

Hallgatói nyilatkozat a szakdolgozat leadásához

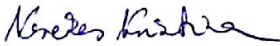
Alulírott.....KEREKES KRISZTIANA.....

a Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar

.....TURIZMUS - VENDEGLÁTÁS.....szakos...
.....IDEGENFORGALOM
.....és SZAKIRÁNYOS LAPPAL..... tagozatos hallgatója nyilatkozom, hogy
a.....MŰEMLEK ÉPÜLETEK TURISZTIKAI HASZNOSÍTA'SA
.....SZÁLLÁSHELYEKET MAGYARORSZÁGON ÉS
.....SPANYOLORSZÁGBAN.....

címmel bírálatra és védésre beadott szakdolgozat saját munkám eredménye, amelynek elkészítése során a felhasznált irodalmat a szerzői jogi szabályoknak megfelelően kezeltem (a szükséges lábjegyzet / végjegyzet hivatkozásokat, valamint az ábrák hivatkozását megfelelően helyeztem el).

Budapest, 2015.....12...... hónap 01. nap

hallgató aláírása

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
1.1. Célkitűzések és hipotézisek.....	4
2. Szakirodalmi áttekintés	5
2.1. Kulturális turizmus	5
2.1.1. Kulturális turizmus az Európai Unióban	5
2.1.2. Konzerválás a kulturális turizmusban.....	6
2.1.3. A kulturális turizmus kereslete és kínálata	6
2.2. Örökségi érték a turizmusban.....	7
2.3. A kastélyok sorsa napjainkig.....	8
2.4. A magyar műemlékvédelem.....	10
2.4.1. Története	10
2.4.2. A jelenlegi műemlékvédelmi törvény.....	11
2.4.3. A magyar műemlékvédelem állami irányítása.....	12
2.5. A spanyol műemlékvédelem	12
2.5.1. Története	12
2.5.2. A jelenlegi műemlékvédelmi törvény.....	13
2.5.3. A spanyol műemlékvédelem állami irányítása	13
2.6. Nemzetközi szervezetek a műemlékvédelemben	14
2.7. Magyar szervezetek a műemlékvédelemben	15
2.8. Spanyol szervezetek a műemlékvédelemben	16
3. Kutatásmódszertan	18
4. A kutatás eredményei	19
4.1. Műemléki topográfia	19
4.2. Finanszírozási lehetőségek a műemlék épületek megőrzésére.....	20
4.2.1. A gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program	20
4.2.2. A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. finanszírozási hozzájárulásai	22
4.3. A kastélyok turisztikai célú felhasználása	23
4.4. A Magyar Kastélyszállodák Szövetsége	28
4.4.1. A szövetséghez való csatlakozási feltételek	29
4.5. A fehérvárurgói Károlyi-kastély esettanulmánya	30

4.5.1. Fehérvárcsurgó település és környékének bemutatása	30
4.5.2. Kastélyhasznosítás Fehérvárcsurgón	31
4.5.3. A kastély története	31
4.5.4. A kastély rehabilitációja	31
4.5.5. A kastély a jelenben	33
4.5.6. Jövőbeni tervek	35
4.5.7. A Károlyi- kastély konkurenciaelemzése	36
4.6. A spanyol Paradores de Turismo szállodalánc esettanulmánya	38
4.6.1. A szállodalánc bemutatása	38
4.6.2. A szállodalánc múltja és közreműködése a műemlékvédelemben	39
4.6.3. A szállodalánc jelene	40
4.6.4. A szállodalánc missziója	41
4.6.5. A szállodalánc és a spanyol állam	42
4.7. Hotel Parador Santiago de Compostela	43
4.7.1. Galícia tartomány törvényi rendelkezése	43
4.7.2. A szálloda története	44
4.7.3. A szálloda jelene	44
5. Következtetések	47
5.1. A Magyar Kastélyszállodák Szövetségébe tartozó kastélyok	47
5.2. A Parador Esentia csoportba tartozó szállodák	48
5.3. A szállodák internetes megjelenése	50
5.4. Javaslatok a magyar műemlék épületekben lévő szálláshelyek helyzetének javítására	51
6. Összefoglalás	54
7. Mellékletek	55
8. Irodalomjegyzék	64

1. Bevezetés

A XXI. században teret hódító digitalizáció az élet minden területén megjelenik, befolyásolja az emberi értékeket és igényeket. Ennek ellensúlyozására elengedhetetlen és támogatandó a kulturális és történelmi örökségek megőrzésének minden irányú kezdeményezése. A dolgozatban vizsgált műemlék épületek, amelyek lehetnek kastélyok, kúriák, várak, kolostorok, olyan történelmi értékekkel bírnak, amelyek védelme és bemutatása kiemelkedő szerepet játszik egy-egy ország imázsának alakításához és nemzeti öntudatának erősítéséhez. Napjainkban a kulturális és örökség turizmus népszerűsége mutatja, hogy az emberek fogékonyak a kultúra iránt és nem veszítették el az ilyesféle érdeklődésüket, többek között ez is jelzi a téma aktualitását.

A dolgozat témája sokrétű megközelítést igényelt a műemlék épületek esetében mivel mind történelmi, építészeti, művészettörténeti és jogi elemeket is felölel.

Ezen épületek szálláshelyként való hasznosítása pedig a turizmushoz és a gazdaságtanhoz kapcsolta a kutatói tevékenységet.

Ami először keltette fel a figyelmemet a témában az az volt, hogy miként valósítható meg a múlt és a jelen összekapcsolására szolgáló műemlék épületek megőrzése és hasznosítása, napjainkban milyen konkrét épület felújítások eredményei tekinthetőek meg és milyen funkciókat nyertek el ezek a kulturális értékekkel rendelkező épületek. A különböző turisztikai szaklapokban havi rendszerességgel találkoztam hírekkel egy-egy kiemelt magyarországi kastély rekonstrukciójáról, a mai kor igényeit is kielégítő funkció sikeres kialakításáról.

Magyarországi példaként a Fehérvárcsurgón található Károlyi- kastély megújulásával és a Magyar Kastélyszállodák Szövetségének működésével, spanyol oldalon pedig a Paradores de Turismo szállodalánc bemutatásával foglalkozik a dolgozat. A szállodalánc munkája még 2011-ben keltette fel az érdeklődésemet. A példák alapján megállapíthatóak a párhuzamok és ellentétek a két ország műemlékvédelmi helyzetével és a történelmi örökségű épületeinek turisztikai felhasználásával kapcsolatban.

1.1. Célkitűzések és hipotézisek

A dolgozat célja megvizsgálni a műemlék épületek turisztikai hasznosítása által létrejövő szálláshelyek helyzetét napjainkban Magyarországon és Spanyolországban. A dolgozat áttekinti a magyarországi és spanyolországi műemlékvédelmi helyzet jelenlegi állását, hatályban lévő törvényeit, állami és civil szervezeteit. A kutatás kitér a műemlék épületek rekonstrukciójának és hasznosításának finanszírozási és pályázati lehetőségeire illetve arra, hogyan válik egy felújításra váró épület a turisztikai hasznosítás által egy térség kulturális központjává.

A cél alapján a következő hipotézisek állapíthatók meg a témában:

- Spanyolországban a történelmi értékű épületek szállodai hasznosítása mögött egy állami tulajdonú szállodalánc áll, amely által kedvezőbb körülmények között lehetséges ezen műemlék épületek hasznosítása, mint Magyarországon
- Magyarországon hiányzik egy, a kastélyszállodák külön besorolására vonatkozó hivatalos határozat, osztályba sorolási rendelet
- a műemlék épületek megfelelő turisztikai célú felhasználása által kulturális értékek kerülnek megőrzésre és bemutathatóvá válnak, valamint ország imázs formáló szerepet kapnak

2. Szakirodalmi áttekintés

A kutatás fő témája a műemlékvédelem alatt álló épületek olyasféle turisztikai hasznosítása, amikor szállás funkcióval látják el őket. A téma a kulturális- és örökségturizmushoz tartozik, ezen belül megjelenik a kastélyturizmus, a kastélyok és egyéb műemléképületek idegenforgalmi hasznosítása, a műemlékvédelem rendszere, szabályai és szervezete. Ezen fogalmak áttekintése szükséges a kutatás eredményeinek elemzése előtt.

2.1. Kulturális turizmus

A kulturális turizmus az 1980-as évek végén nyert teret magának és a következő évtizedekben kiemelkedő ütemben fejlődött. A gyökerei egészen az antik görög kultúrához nyúlnak vissza, amikor is a fiatalok tanulási céllal meglátogatták a városuk kulturális és történelmi emlékeit (HUSZ M. 2007; WTO, 1993).

A kulturális turizmus fogalmának nincs egyöntetű definíciója mivel a kultúrát, mint jelenséget sem lehet megszabott keretek közé szorítani egy meghatározással. Egyes vélemények alapján, a kultúra számos formában megjelenik a turizmus különböző ágazataiban, így nem lehet azt élesen lehatárolni (HORVÁTH E. 1999). Más meghatározások alapján „a kultúra olyan tanult jelenség, amelyet folyamatosan, különböző információs források segítségével sajátítunk el (...)” (DÁVID L. et al. 2007, p.189).

A szakirodalom megkülönböztet magas, illetve alacsony kultúra szintet. Magas, mint egy múzeumi kiállítás megtekintése és alacsony vagy köznapi kultúra, mint egy koncertlátogatás (EDER, W. 1993; HEINZE, T. 2002; HOLLOWAY, K. 2002).

Elfogadva egy széleskörű meghatározást, a kulturális turizmus, a turizmus egy olyan fajtája, amikor az utazó motivációja, olyan igények kielégítése, mint a különböző kultúrák felfedezése és kulturális események, látványosságok megismerése (PUCZKÓ L.- RÁTZ T. 2001).

2.1.1. Kulturális turizmus az Európai Unióban

A kulturális turizmus Európa turizmusában egyértelműen meghatározó szerepet tölt be. Egyes becslések alapján elmondható, hogy az európai turizmus 40%-át a kulturális motivációjú utazások teszik ki. A különböző európai országok sokszínű és

változatos kulturális kincsekkel rendelkeznek, így az Európai Unió fontos feladata ezen kulturális örökségek megőrzése, fenntartása, megismertetése a nagyközönséggel. Az Európai Bizottság programjaival és akcióival a kulturális turizmus fontosságát próbálja kiemelni. Az Európa Tanács megalapította a „Kulturális Útvonalak” nevű együttműködési, kooperációs programját, amelynek célja, hogy megmutassa, hogy a különböző országok milyen színes kulturális örökségekkel rendelkeznek és járulnak hozzá az egyetemes és európai kulturális örökségek köréhez (JÁSZBERÉNYI M. 2014).

2.1.2. Konzerválás a kulturális turizmusban

A kulturális turizmusban az épített örökségek konzerválása kiemelkedő jelentőségű. Itt, viszont megjelenik egy ellentétes érdek, azáltal, hogy a turisztikai menedzsmentben a fő cél az a turisztikai kereslet növelése, vagyis, hogy minél több utazó látogassa meg az adott épített örökséget, míg az örökség megőrzésének hatékonyságát nagyban csökkenti a turistaforgalom. Ennek a problémának a kiküszöbölésére a turizmus és az örökségvédelem közötti egyensúlyra van szükség (GARROD, B. & FYALL, A. 2000; MCKERCHER, B. - DU CROS, H. 2012).

2.1.3. A kulturális turizmus kereslete és kínálata

A kulturális utazók motivációik alapján három kategóriába sorolhatóak. Az egyik csoport motivációja a már említett köznapi kultúrán belül, a szórakozás, egy rendezvény, fesztivál felkeresése. Ha ismeretszerzés a cél, az utazó az épített örökségeket látogatja meg, mint a műemlékek, múzeumok, világörökségek, kastélyok, várak. Ezeken kívül, a vallási motiváció említendő meg (TASNÁDI J. 2002).

A kereslet további vizsgálatánál Johnson and Thomas (1995:178), megállapította, hogy a kulturális turizmusban elkülöníthető az aktuális és az opcionális kereslet. Az aktuális kereslet, azt az utazót jelenti, aki az utazási motivációját és kulturális igényeit kielégíti egy megtett utazása során. Az opcionális keresletet azok alkotják, akikben meg van az elhatározás egy jövőbeli utazásra, de ezt még halasztják.

A kulturális turizmus keresletében megkülönböztethetünk passzív és komoly látogatókat is. A passzív ebben az értelmezésben azt jelenti, hogy az utazó hiába

keresi fel a kulturális eseményeket, templomokat, múzeumokat, az elsődleges célja csak az idő eltöltése. A komoly látogató tanulási céllal érkezik, nem csak felszínes élményt vár el utazása során (HUSZ M. 2007).

A kulturális turizmus keresletére jellemző, hogy kisebb mértékben hat rá a szezonáltság, mivel egy épített örökség meglátogatása, a tanulási vágy sem időjárás, sem évszak függő. (TIMOTHY, D.J. AND BOYD, S.W. 2003: 64-9)

A kulturális turizmus kínálata az adott hely vonzerejéből, attrakcióiból fakad. Az attrakciók 3 csoportba sorolhatóak: az épített örökségek, ahova a kastélyok, várak, történelmi városrészek, népi építészeti örökségek, műemlékek tartoznak. A szellemi örökségi vonzerők közé sorolhatóak a helyi hagyományok, a folklór, a gasztronómiai értékek, egy adott népcsoport kultúrája. A harmadik csoportba pedig a rendezvények és fesztiválok kerülnek (HUSZ M. 2007).

Ebben a csoportosításban a műemlék épületek és a kastélyok, amelyek általában ugyancsak műemléki védelem alá tartoznak, a kulturális értékű épített örökségekhez, mint vonzerőkhöz kapcsolódnak.

2.2. Örökségi érték a turizmusban

Az örökség a múltból ered, olyan érték, amelyet érdemes a jövő nemzedékei számára megőrizni. Ez lehet személyes érték, de lehet egy nemzeti örökség is, amely egy közösségé vagy univerzális érték, amely az egész világ közös értéke (HUSZ M. 2007).

Ezeknek az értékeknek az azonosítására és védelmére hozta létre az UNESCO a Világörökségi Egyezményt 1972-ben, amely alapján 2015-ben 163 állam területén 1031 világörökségi helyszínt regisztráltak. Ebből, a kulturális örökség kategóriájában található a legtöbb, 802 helyszín, természeti örökségek közé tartozik 197, és a vegyes kategóriába 32 örökségi helyszín. A kulturális örökségek közé tartoznak a műemlék épületek, néprajzi és ipari örökségek, helyszínek. A természeti örökségek közé sorolhatóak a fizikai, biológiai, geológiai képződmények, természeti tájak, amelyek rendkívüli értékkel rendelkeznek. A vegyes kategóriába pedig olyan helyszínek kerülnek, ahol keveredik a kulturális és természeti érték.
http://www.vilagorokseg.hu/vilagoroksegi-kategoriak-kulturalis_-termeszeti-1

Magyarországon 8 világörökségi helyszín található, amelyből Budapest, a Duna-partok, a Budai Várnegyed és az Andrásy út, Hollókő ófalu és környezete, az Ezeréves Pannonhalmi Bencés Főapátság és természeti környezete és Pécs ókeresztény temetője a kulturális örökség kategóriában található. A Hortobágyi Nemzeti Park, a Fertő-tó, a Tokaj-hegylajai történelmi borvidék a kulturális örökségen belül a kultúrtáj kategóriába tartozik, és a természeti örökségek közé pedig az Aggteleki karszt barlangjai sorolandóak.

Spanyolországban 44 világörökségi helyszín található, amelyek nagy része kulturális örökség, kivéve a Teide, a Garajonay és a Doñana Nemzeti Parkot, amelyek természeti örökségek, és a Pireneusok Mount Perdui szakasza, valamint Ibiza szigete a vegyes kategóriába tartozik. <http://whc.unesco.org/en/list/>

2.3. A kastélyok sorsa napjainkig

A kastély szó feltehetően a latin 'castellum' szóból ered, amelynek a jelentése 'kis tábor'. A kastélyok építésükkor egy-egy környék központjaként és a nemesi családok lakhelyeként, vidéki rezidenciájaként vagy vadászkastélyaként is szolgáltak. Ha gazdasági központként funkcionáltak, jellemzően gazdasági épületeket is emeltek a kastélyok mellé. A kúriákat ezzel ellentétben a középnemesség építtette, ezek az épületek jellemzően kisebbek a kastélyoknál és a településeken belül találhatóak. A középkorban a kastélyok főleg védelmi funkcióval rendelkeztek, amelyhez a reneszánsz idején már lakójelleg is társult. Ekkor épült a Nádasdy család sárvári kastélya. Később, a barokk építészetben a védelmi funkció eltűnt, felváltotta a fényűzés, a pompa reprezentálása. A kastélyok ekkor élik fénykorukat, mint például a gödöllői Grassalkovich-kastély. A XIX. századi építészeti stílusok egybefolyását képviseli a nádasdladányi Nádasdy-kastély vagy a tiszadobi Andrásy-kastély (ANGYAL L.A. 1999).

A XX. századtól már nem épültek kastélyok, a háborúk által állapotuk megromlott, eredeti funkciójukat elveszítették, az épületek állami tulajdonba kerültek. Ezután a kastélyok általában iskoláknak, raktáraknak, nevelőotthonoknak, közigazgatási székhelyeknek, üdülőknek adtak otthont. Az évek alatt a karbantartási munkálatok nélkül az épületek állapota sok esetben megromlott, így nagy részüket kiürítették és üresen maradtak. Az 1960-as évektől megkezdődik néhány kastély, mint a fertődi Esterházy-kastély, a nagyeceni Széchenyi-kastély, a ráckevei Savoyai-kastély

felújítása. Az 1970-es évektől jönnek létre az első, kastélyokban található szálláshelyek, például a noszvaji de la Motte kastélyban, valamint az első kastélyszálló a büki Szapáry-kastélyban (ANGYAL L. A. 1999).

Napjainkban a kastélyok számos funkciót kaphatnak, ilyen a közösségi hasznosítás, mint oktatási, egészségügyi, tudományos célú, a magáncélú hasznosítás illetve a turisztikai felhasználás.

Egy kastély tulajdonviszonya, ha az tisztázatlan, sok esetben megnehezíti a helyreállítását, felhasználását. A kastélyok lehetnek állami, önkormányzati, egyházi kézben vagy magántulajdonban.

A kastélyszálloda fogalmát a Kastélyszállodák Szövetsége 2007-ben a következőképpen határozta meg: „a kastélyszálloda az a szálloda, amely megfelel a minimum háromcsillagos szállodákra előírt követelményeknek, kastély, kúria, palota vagy más kastélyjellegű épületben üzemel, bemutatható történelmi háttérrel, magas színvonalú szolgáltatásokkal rendelkezik, üzemeltetője az épített kulturális örökség és a gasztronómiai hagyományok ápolását folyamatosan biztosítja”(NAGY A.2014 p.67).

A kastélyszállodák fő jellemzőit összegyűjtve megállapítható, hogy „a kastélyszállodák műemlék illetve műemlék jellegű épületben kerülnek kialakításra, olyan történelmi környezetben, ahol korábban főnemesi, nemesi és földesúri családok éltek” továbbá „a szállodai szobák, apartmanok kialakításánál, berendezésénél törekszenek arra, hogy az épület stílusának, korának megfelelő nagyság és berendezési tárgyak legyenek az uralkodóak, sok helyen felkutatják az eredeti tárgyakat, fényképek alapján készíttetik el azokat”(BÁRTFAI E. 2009 p.59).

A kereskedelmi és a fizető vendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről szóló 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet meghatározta, hogy a Gazdasági Minisztérium Engedélyezési és Közigazgatási Hivatala nem sorolhatja alacsonyabb osztályba „azt a kereskedelmi szálláshelyet, amely műemlék vagy műemlék jellegű épületben működik és a szobaegység nagyságára vonatkozó követelményeknek a műemléki jelleg miatt nem tud eleget tenni.” <http://www.akontroll.hu/jogtar.php?ssz=32>

2.4. A magyar műemlékvédelem

2.4.1. Története

A magyarországi műemlékvédelem gyökerei a 19. századba nyúlnak vissza. 1872-ben alapították meg a Magyarországi Műemlékek Ideiglenes Bizottságát, amely fő feladata volt a műemlékek nyilvántartásba vétele, osztályozása, fenntartási, felújítási tanácsadás, valamint előkészítette a műemlékvédelmi törvényt, amelyet francia mintára alkottak meg. Az 1881. évi XXXIX. számú törvény volt az első magyar műemlékvédelemről szóló törvény, amely megfogalmazása után megalapították a Műemlékek Országos Bizottságát is. A törvény meghatározza a műemlék fogalmát, mint a föld alatt vagy a föld felszínén található, történelmi vagy művészeti értékkel rendelkező, építmény, valamint szabályozást hoz a műemlékek gondozásáról, a műemlékek felfedezése utáni eljárásokról. Ekkoriban a műemlékvédelem a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumhoz tartozott (SZABÓ A.E. 2013).

Ezt a törvényt az 1949. évi 13. sz. törvényerejű rendelet váltotta föl, amely által megnőtt a védetté nyilvánított műemlékek száma. A törvény így határozta meg a műemlék fogalmát: „a föld alatt vagy a föld felszínén lévő minden olyan építmény és tartozéka, amelyet kiemelkedő történelmi, régészeti, képzőművészeti, iparművészeti vagy néprajzi jelentőségére tekintettel a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter a Központ javaslata alapján műemlékké nyilvánít. A műemlékké nyilvánítással az ingatlan a jelen törvény értelmében védetté válik” (MAGYAR M.- PÉTER A. 2003, p. 21).

Az 1950-es évektől a műemlékek kormányzati irányítása folytonos változtatásokon esett át és az építésügy feladatkörébe került át. Megalakult az Országos Műemléki Felügyelőség, amely négy részből állt, a Pénzügyi, a Tervezési, a Kivitelezési és a Tudományos osztályból és munkáját az Építésügyi Minisztérium Műemléki Osztálya ellenőrizte. Ezek után a következő mérföldkövet az 1997.évi LIV. számú műemlékvédelemről szóló törvény hatályba lépése jelentette (SZABÓ A.E. 2013).

2.4.2. A jelenlegi műemlékvédelmi törvény

A mai hatályos jogszabályokat a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény tartalmazza, amely kiter mind a műemlékekre, a régészeti örökségekre és a kulturális javakra is.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0100064.TV

Az integrált örökségvédelmi törvény megalkotásának szükségességéhez olyan tényezők járultak hozzá, mint az Európai Unió műemlékvédelmi szabályozásnak való megfelelési kényszer, a hatósági és közszolgáltatási szabályozások elválasztása és egyszerűsítése (TAMÁSI J. 2001).

A 2001. évi LXIV. törvény utolsó módosítására 2015-ben került sor a 39/2015. (III. 11.) Kormányrendelet által, amely a műemléki és a régészeti érték védelmével foglalkozik. A törvénymódosítás egyik célja, hogy egy átláthatóbb és egyszerűbb rendszert alakítson ki a műemlékvédelem szabályozásában, valamint csökkenteni kívánja a történelmi értékek tulajdonosainak és használóinak kötelezettségeit és terheit.

<http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/parlamenti-allamtitkar/hirek/modosul-az-oroksegvedelemrol-szolo-torveny>

A 2001. évi LXIV. a kulturális örökség védelméről szóló törvény megfogalmazásra került „felismerve, hogy kulturális örökségünk hazánk múltjának és jelenének pótolhatatlan, egyedi és meg nem újítható forrása, a nemzeti és az egyetemes kultúra elválaszthatatlan összetevője.” A törvény célja, „hogy a nemzeti és az egyetemes történelem során felhalmozott kulturális örökség feltárásának, tudományos feldolgozásának, megóvásának, védelmének, fenntartható használatának és közkinccsé tételének törvényi feltételeit megteremtse.”

A törvény meghatározása alapján a műemlék és a műemléki érték fogalma: „a műemlék olyan nyilvántartott műemléki érték, amelyet jogszabállyal védetté nyilvánítottak” valamint „műemléki érték minden olyan építmény, kert, temető, temetkezési hely vagy sírjel, terület (illetve ezek maradványa), valamint azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék, alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyával együtt.”

2.4.3. A magyar műemlékvédelem állami irányítása

Az Emberi Erőforrás Minisztériumon belül található, Kultúráért Felelős Államtitkárság feladata a kulturális örökségvédelem állami szervezése és irányítása. Ez alatt a Fővárosi és Megyei Kormányhivatalok Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalai, valamint a Nemzeti Örökség Intézete foglalkozik a műemlékvédelmi szabályozásokkal (SZABÓ A.E. 2013).

A 2001. évi LXIV. törvény döntött a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal létrehozásáról, amely hivatal feladatai közé tartozott a műemléki értékek védelmének megállapítása és fennmaradásának biztosítása. A hivatalt viszont 2012-ben felváltotta a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ, (röv: Forster Központ) amely magába vonta az egykori Műemlékek Nemzeti Gondnokságát is (SZABÓ A.E. 2013).

A Forster Központ szakmai felügyelő és irányító szervként működik közre a kulturális és örökségi értékek helyreállításában, megőrzésében, fejlesztésében és a vagyonkezelésében lévő történeti helyszínek, műemlékek védelmében, fenntartásában, üzemeltetésében. Feladatai közé tartozik hazai és Európai Unió projekt kidolgozása egy-egy örökségi érték megújulásának finanszírozására, a magyar világörökségekkel kapcsolatos nemzetközi tevékenységek ellátása, a nemzetközi műemlékvédelmi gyakorlatok tanulmányozása és beépítése a hazai módszerekbe, valamint a magyar értékek külföldi népszerűsítése. Szolgáltatási központ jellege abból ered, hogy a rendelkezésére álló kulturális örökségekkel kapcsolatos tudományos gyűjteményeinek kialakított egy műemlékvédelmi, művészettörténeti és építészettörténeti szakkönyvtárat, valamint fotótárat, tervtárat és tudományos irattárat is fenntart. <http://www.koh.hu/rolunk>

2.5. A spanyol műemlékvédelem

2.5.1. Története

A 19. századi Spanyolország gazdag volt történelmi műemléki örökségekben, viszont ezek nagy része ekkor pusztulásban volt a védelem hiányában. Ezt realizálva, francia példa alapján az 1800-as évek végén olyan intézkedéseket hoznak hatályba,

amelyek által létrejön a történelmi örökségek katalogizálása és az első lépések a megőrzésük felé. Megalapítják tartományonként a Történelmi és Művészeti Örökségek Bizottságát (BECERRA GARCÍA, J. M. 2011).

2.5.2. A jelenlegi műemlékvédelmi törvény

A spanyol történelmi örökségekről szóló (Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español) törvény megfogalmazza, hogy a Spanyol Történelmi Örökségek reprezentálják a spanyol civilizáció hozzájárulását az egyetemes civilizációhoz. A törvény szerint a hatóságoknak biztosítaniuk kell a kulturális, történelmi és művészeti örökségek megőrzését. A védett kulturális javakat a törvény két csoportba sorolja, megkülönbözteti az ingó vagyont és az ingatlanokat. Az ingatlanok közé tartoznak a műemlékek, a történelmi épületek, kertek, helyszínek, régészeti lelőhelyek. A törvény megfogalmazásában a műemlék épületek olyan építmények, amelyek történelmi, művészeti, tudományos és építészeti értékkel rendelkeznek. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1985-12534>

A Történelmi Örökségek Védelmének általános szabályaiban (Régimen general de protección del Patrimonio Histórico), három védelmi szint van meghatározva az örökség értéke alapján: a Spanyol Történelmi Örökségek csoportja, az Ingó Vagyontárgyak Leltára, valamint a Kulturális Értékű Történelmi Örökségek szintje, amely a legnagyobb védelmet kapja. <http://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/areas-cultura/patrimonio/bienes-culturales-protégidos.html>

2.5.3. A spanyol műemlékvédelem állami irányítása

Az Oktatásért, a Sportért és a Kultúráért Felelős Minisztérium irányítása alá tartozik a Spanyol Kulturális Örökségi Intézet Államtitkársága és a Történelmi Örökség Védelméért Felelős Államtitkárság. Az előbbi államtitkárság feladatai közé tartozik különböző tervek kidolgozása és végrehajtása a kulturális örökségek helyreállítására és védelmére, a restaurációs technikák és módszerek tanulmányozása, kidolgozása és a kulturális együttműködés felállítása nemzetközi szervezetekkel, mint az UNESCO vagy az Európai Tanács. Az utóbbi felelős a kulturális örökség védelmének a jogi rendszerű felállítására, valamint koordinálja a Történelmi Örökség Tanácsát, amely feladata az állami hatóságok és az autonóm régiók munkájának összehangolása, kommunikációjának elősegítése kulturális örökségi ügyekben. Spanyolország 17

autonóm régiója saját szabályozással rendelkezik a történelmi örökségek védelméről.

<http://www.mecd.gob.es/mecd/cultura-mecd/areas-cultura/patrimonio/informacion-general/gestion-en-el-ministerio/introduccion.html>

2.6. Nemzetközi szervezetek a műemlékvédelemben

Az ICOMOS szervezetet 1965-ben alapították Lengyelországban, a Velencei Karta megalkotása után, amely egy nemzetközi dokumentum a műemlékek és műemlék együttesek konzerválásáról és restaurálásáról. Az ICOMOS egy olyan nemzetközi szervezet, amely nem kormányzati irányítású, célja a műemlékek megőrzését és védelmét segítő módszerek és technológiák fejlődésének elősegítése. Nemzetközi fórumként szolgál a különböző országok szakértőinek, információkat gyűjt és terjeszt a műemlékvédelmi elvekről, technikákról, jogszabályozásról, legyen szó történelmi épületről, történelmi városokról, kulturális tájakról vagy régészeti lelőhelyekről. Nemzeti és nemzetközi szinten is hozzájárul a különböző dokumentációs központok létrehozásához és támogatja a nemzetközi műemlékvédelmi egyezmények elfogadását. <http://www.icomos.org/en/about-icomos/mission-and-vision/mission-and-vision>

Az ICOMOS szervezet feladatai közé tartozik továbbá egy nyilvántartás létrehozása, amely tartalmazza a szervezetbe belépett történelmi örökségi épületeket és helyszíneket. Az ICOMOS, mint az UNESCO technikai, műszaki tanácsadó szerve, felelősséggel tartozik a Világörökségi Helyszínek Listájában megtalálható helyszínek technikai szempontú ellenőrzéséért. Az ICOMOS 3 havonta megjelenő értesítőjében közzéteszi az aktuális információkat és a különböző gyűlések, konferenciák eredményeit a témában. Továbbá hozzájárul ahhoz, hogy a médián keresztül felhívja az emberek figyelmét az örökségvédelem fontosságára. <http://www.icomos.org/en/about-icomos/mission-and-vision/icomos-mission>

2015. évi adatok alapján a szervezet 144 országban van jelen és 9500 egyéni taggal, 110 nemzeti bizottsággal és 28 nemzetközi tudományos bizottsággal rendelkezik. Az egyéni tagok között találhatunk építészeket, művészettörténészeket, régészeket, várostervezőket, mérnököket, jogászokat, levéltárosokat, könyvtárosokat. <http://www.icomos.org/en/about-icomos/mission-and-vision/mission-and-vision>

2.7. Magyar szervezetek a műemlékvédelemben

A magyar műemlékvédelmi szervezetek közül megemlítendő a Magyar Kastélyok és Kúriák Egyesülete valamint az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága.

A Magyar Kastélyok és Kúriák Egyesülete civil szervezet, már több mint 20 éves múltra tekint vissza. Az egyesület kulturális és tudományos tevékenységei által hozzájárul a magyarországi műemlékvédelmi és környezetvédelmi helyzet fejlesztéséhez, valamint megpróbálja felhívni a társadalom figyelmét a Kárpát-medencében található történelmi épületek, kastélyok, kúriák helyzetére. Az egyesület szakmai fórumként is funkcionál, ami kiváló lehetőséget nyújt tapasztalatszerésre, ismeretszerzésre a témában érdekelteknek. <http://www.kastelyegyesulet.hu/az-egyesuletrol/>

Az egyesület segíti a műemlékvédelem állami és szakmai szerveinek munkáját, a különböző történelmi értékkel rendelkező épületek tulajdonosait, kezelőit, anyagi források felkutatásában, támogatja a kastélyok és kúriák szakszerű felújítását és hasznosítását. Továbbá, hozzájárul a már felújított kastélyok népszerűsítéséhez, valamint a még felújításra váró épületek megvalósíthatósági tervei kidolgozásához. Összességében, nagy szerepet vállal a kulturális turizmus fellendítésében. <http://www.kastelyegyesulet.hu/alapszabaly/>

Az ICOMOS nemzetközi szervezet Magyar Nemzeti Bizottsága a magyar műemlékvédelem egyik meghatározó képviselője. A közhasznú szervezet tagjai elismert szakemberek az építészet, a régészet, a geológia, a művészettörténet és a műemlékvédelemhez kötődő további szakterületekről. A szervezet tevékenysége által segíti a műemlékvédelem bekapcsolását a hazai kultúrába. <http://www.icomos.hu/mi-az-icomos/>

A non-profit szervezet minden évben felhívást hirdet ki különböző díjak átadására, amely díjakkal is szeretné felkelteni a nagyközönség figyelmét a műemlékvédelem fontosságára, valamint példát és ellenpéldát emelni egy-egy műemlék épület helyzetének ismertetésével. Az egyik ilyen díj a Példaadó Műemlékgondozásért Díj kiírása, amelyet a legjobb, az örökségi érték megőrzését elősegítő módszer nyerheti

el, valamint olyan oktatási programok, amelyek által nő a társadalom tudatossága a szakszerű műemlékvédelem jelentőségének megértésére.

<http://www.icomos.hu/peldaado-muemlekgondozasert-dij/kiiras/>

A műemlékvédelmi Citrom Díjra, olyan műemlékvédelmi felújítások, helyreállítások jelölhetőek, amelyeket a szervezet elhibázottnak ítél meg. Ilyen például egy félresikerült épületbeépítés, épületszínezés, hosszú ideje húzódó munkálatok, karbantartási feladatok elmulasztása. <http://www.icomos.hu/citrom-dij/kiiras/>

A Magyar Nemzeti Bizottság ugyancsak évente, a Citrom Díjjal ellentétben, ICOMOS-díjjal tünteti ki a legjobbnak ítélt műemlék felújításokat, az épület új funkciója szerinti sikeres átalakításokat, természeti értékek példaértékű megőrzését.

<http://www.icomos.hu/icomos-dij/kiiras/>

2.8. Spanyol szervezetek a műemlékvédelemben

Az ICOMOS Spanyol Nemzeti Bizottsága együttműködik az autonóm régiókkal, a központi és helyi műemlék igazgatási szervekkel, az Egyházzal, az egyetemekkel és további civil szervezetekkel. Munkájával nagymértékben hozzájárul a spanyol műemlékvédelem munkálataihoz.

http://www.esicomos.org/Nueva_carpetainfo_CNE.htm

Az ARESPA (Asociación Española de Empresas de Restauración del Patrimonio Histórico) szövetségben, olyan spanyol cégek, vállalatok csoportosulnak önkéntes alapon, amelyek történelmi örökségek restaurálásával és megőrzésével, helyreállításával foglalkoznak. Céljuk létrehozni egy erős szervezetet, amely kiáll a történelmi örökségek, valamint ezen vállalkozások védelméért. A szövetség biztosítani akarja a tisztességes versenyt a vállalkozások között és fenntartani a jó hírnevüket. <http://www.arespaph.com/view/acerca.php>

Az AEAC (Asociación Española De Amigos De Los Castillos) szervezet azért jött létre, hogy támogassa az olyan műemlékek védelmét és helyreállítását, mint erődítmények, kastélyok és várak. Céljuk, hogy növeljék a társadalom érdeklődését és ismeretét az épületek művészeti, történelmi, kulturális jelentőségéről. A szervezet

számos szemináriumot és konferenciát rendez azzal a céllal, hogy bemutassa az ország gazdag történelmi örökségi kínálatát.

<http://www.castillosdeespaña.es/es/content/quienes-somos>

A Hispania Nostra hasonló célokat tűzött ki, támogatja a kulturális és természeti örökségek védelmét és hasznosítását. A szervezet az Interneten keresztül számos kiadványt működtet, ilyen például az Örökségek Piros Listája, amelyen olyan kulturális örökségek találhatóak, amelyek nagyon rossz állapotban vannak. A kiadvány által szeretnék felhívni a figyelmet ezekre az értékekre és elérni a felújításukat. <http://listarojapatrimonio.org/quienes-somos/>

A Hispania Nostra szervezet úgy véli, hogy a történelmi örökségek megismerésére lehetőséget kell adni az egész társadalomnak és nem elzárni őket a szakemberek számára tanulmányozási célokkal. Így, attól függetlenül, hogy ezeket a listákat szakemberek készítik, nem úgy kell rájuk tekinteni, mint egy akadémiai leltárra, hanem úgy, mint egy figyelemfelhívásra a társadalom felé, hogy megismerjék ezeket a veszélyben lévő örökségeket és tenni akarjanak a megőrzésükért.

<http://www.hispanianostra.org/quienes-somos/>

Az AEGPC (Asociación Española de Gestores de Patrimonio Cultural) egy non-profit, független kulturális szervezet, amelynek célja egyrészt, hogy hozzájáruljon a spanyol kulturális örökségek megőrzéséhez, másrészt, hogy elősegítse ezen örökségek kulturális és gazdasági hasznosítását. <http://aegpc.org/sobre-la-aegpc/>

3. Kutatásmódszertan

A szakdolgozat elkészítése során az általánosan alkalmazott kutatási módszerek kerültek felhasználásra, amelyek primer és szekunder forrásokból állnak.

A szakdolgozat kutatásának elméleti háttere a szekunder források áttekintésére alapozott. Felhasználásra kerültek a magyar illetve spanyol szakirodalomból, mind tankönyvek, szakkönyvek, tanulmányok és folyóiratok, az olyan alapfogalmak tisztázására, mint kultúra, örökségi érték. A két ország műemlékvédelmi törvényeinek és az állami szervek munkájának megismerésére és feldolgozására, az interneten elérhető hivatalos és megbízható kormányzati portálok szolgáltak. Aktuális információkat a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ honlapja nyújtott a magyar műemlékvédelem jegyzékéről, fogalmairól, az épített örökségek helyszíneiről és fejlesztéseiről. A spanyol Paradores de Turismo szállodalánc honlapja alapján készült el tagszállodáinak táblázatba foglalása és feltérképezése.

A SWOT analízis használata megállapíthatóvá tette az adott témában felmerülő és vizsgált esetek erősségeit valamint gyenge oldalát, illetve jövőbeni lehetőségeit és az esetlegesen felmerülő veszélyeket, fenyegetéseket. A SWOT analízis által elkészült elemzés könnyen értelmezhető és áttekinthető képet nyújt a meglévő információkról.

A primer kutatás alkalmazásával teljesebb kép érhető el a témán belül. Egy kvantitatív módszert alkalmazva, terepbejáráson vett részt a szerző 2015. szeptember 20-án a Kulturális Örökség Napjai rendezvény keretein belül. A rendezvény által ingyenes, idegenvezető által kísért kastélybejárásra került sor a Fehérvárcsurgón található Károlyi- kastélyban. Az épület bejárásán kívül, megismerhetővé vált a kastély történelme, rekonstrukciójának főbb lépései, tulajdoni viszonyának alakulása, komplex funkciójának és szolgáltatásainak köre, részletes képet kapva a kastély jelenéről.

4. A kutatás eredményei

4.1. Műemléki topográfia

A műemléki topográfia által, elkészíthető egy ország műemléki értékeinek leltára, amely segítségével az ismeretek mások számára is hozzáférhetővé válnak. Ezen kívül a műemléki helyrajz készítése elengedhetetlen a hatékony műemlékvédelem működéséhez is. Jelenleg Magyarországon nincs korszerű műemléki inventarizáció, vagyis teljes országos műemléki jegyzék nem áll rendelkezésre (FERCH M. 2011).

A Forster Központ honlapján található információ szerint hivatalos jegyzék a teljes magyar műemléki állományról 1990-ben készült utoljára, viszont azóta számos változás következett be. 2005 és 2008 között mindössze 8, köztük Bács-Kiskun, Fejér, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom, Nógrád, Tolna, Zala megye műemlékjegyzékét készítette el a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal. <http://www.forsterkozpont.hu/muemlekvedelem/muemlekek/678#16>

A www.muemlekem.hu weboldal egy magánszemélyek által üzemeltetett oldal. A műemléki adatbázisa a szakmában dolgozó szakemberek gyűjtése alapján jött létre. Ez tekinthető egy teljes műemléki jegyzéknek Magyarország műemléki védelem alatt álló épületeiről, amely alapján közel 14 000 műemléki ingatlan található hazánkban. Ezen kívül a www.kastelyok.com honlapon a magyarországi kastélyok vannak regisztrálva, amely adatbázis alapján 745 kastélyt tartanak számon, amelyek műemlék védelem alatt állnak. Ebből nagyságrendileg 50 kastélyszálloda üzemel. Összesen a kastélyok és kúriák száma Magyarországon 2000 körülire tehető. <http://www.muemlekem.hu/> <http://kastelyok.com/kastelyok.php>

Spanyolország ugyancsak bővelkedik a különböző történelmi jelentőséggel bíró védett helyszínekkel, épületekkel, közel 16.000 ilyen műemlék található az ország területén.

Ha összevetésre kerül a két ország műemléki topográfiája, megállapítható, hogy Magyarországon nincs egy, a műemlékvédelemért felelős minisztérium által működtetett, az egész országra kiterjedő, folyamatosan frissülő műemlékjegyzék, míg Spanyolországban az Oktatásért, a Kultúráért és a Sportért felelős Minisztérium honlapjáról elérhetőek a spanyol ingó illetve ingatlan vagyonokat tartalmazó

adatbázisok. Mindkét ország gazdag kulturális és történelmi örökségekben, a műemlék épületek számában nincs nagy eltérés, ahhoz képest sem, hogy Spanyolország területe mintegy ötszöröse hazánk területének.

4.2. Finanszírozási lehetőségek a műemlék épületek megőrzésére

Egy műemlék esetében a rekonstrukciós munkálatok és a fenntartás költségei jelentős összegeket jelentenek. Általában egy ilyen épület pénzügyi segítséget pályázatokon keresztül nyerhet, vagy banki hitelek által illetve ha megfelelő funkcióval ellátott, akkor az üzemeltetésből is származnak bevételei.

A Nemzeti Kulturális Alap foglalkozik a magyar kulturális élet finanszírozásával, amely pályázati források által támogatja a programokat.

4.2.1. A gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program

A 2014-2020-as időszaki Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programot (rövid: GINOP) a magyar gazdasági növekedés ösztönzésének elősegítésére hozták létre. Célja a vállalkozások növekedési lehetőségeinek erősítése, valamint a fejlesztések által a helyi foglalkoztatás emelkedése. <http://www.ginop.hu/ginop/>

Az operatív programon belül, a 2015-ös évre beütemezett pályázatok, amelyek turisztikai vonzatúak, a következők:

- GINOP-1.3.4. Turisztikai szervezetek (TDM) fejlesztése
- GINOP-1.3.5. Nemzeti turisztikai marketing és keresletösztönző program
- GINOP-7.1.1. Tartós állami tulajdonú kulturális örökségek turisztikai hasznosítása
- GINOP-7.2.1. Aktív turisztikai hálózatok infrastruktúrájának fejlesztése
- GINOP-7.3.1. Gyógyhelyek komplex turisztikai fejlesztése
- GINOP-7.4.1. Nemzeti parkok komplex turisztikai fejlesztése

<http://www.ginop.hu/palyazatok/>

A GINOP 7.1.1-es, a tartós állami tulajdonú kulturális örökségek turisztikai hasznosítása pályázat kiemelt eljárásrendű. A kedvezményezett a Forster Központ. A szakmai elvárás a pályázatra benyújtott projektek felé az, hogy a projekt jól meghatározott célesoporttal valamint reális keresleti alapokkal rendelkezzen, olyan

szolgáltatásokat nyújtson, amelyek által ennek a célcsoportnak az igényei kielégíthetők. A cél a nemzetközi érdeklődést elérő vonzerő megteremtése, valamint a vonzerő egyedisége által a piaci versenytársaktól való jól elkülöníthetőség. További elvárás, hogy a projekt segítségével létrejövő turisztikai attrakció javítsa a turisztikai szezonális problémáját egész évben való nyitva tartással, üzleti lehetőségeket kínáljon közép- és kisvállalkozások számára, növelje a turisták költési hajlandóságát. <http://docplayer.hu/121271-Magyar-kozlony-158-szam.html>

A GINOP 7.1.1-15-ös pályázati számmal jelölte a Nemzeti Kastély- és Várprogram turisztikai célú fejlesztéseinek támogatását. A projektgazda a Forster Központ, amely konzorciumban nyújthat be pályázatot önkormányzatokkal, költségvetési szervekkel, nonprofit szervezetekkel. A pályázat célja az állami kézben lévő kulturális értékkel rendelkező kastélyok és várak megőrzése és hasznosítása a turizmusban. <http://www.palyazat.gov.hu/doc/4503>

Az összesen felhasználható pénzüsszeg erre a célra 33 Mrd Ft, amelyből 30-45 db pályázó kap támogatást. Egy pályázatra minimum 50 millió Ft, maximum 1,5 Mrd Ft támogatást állapíthatnak meg, ha világörökségi helyszínek a része, maximum 3 Mrd Ft-ot. <http://docplayer.hu/121271-Magyar-kozlony-158-szam.html>

A benyújtott projektek abban az esetben kerülhetnek elfogadásra, ha olyan tevékenységekre kérnek támogatást, mint vendégek fogadására alkalmas terek és rendezvényterem kialakítása, amely a jövőbeni kulturális, művészeti események megrendezésére ad lehetőséget, imázs építő, egyedi turisztikai kínálat fejlesztése vagy az örökség bemutatására szolgáló élmény és interaktív elemek kialakítása a látogatók számára. Önállóan nem támogatható tevékenységek például a kastélykertek kialakítása, restaurációs munkák, a műemlék épületek helyreállítása. <http://www.palyazat.gov.hu/doc/4503>

A Nemzeti Kastélyprogram részét képezi többek között, az újonnan a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodási Zrt-től a Forster Központ vagyongazdálkodásába kerülő 19 műemlék együttes, amelyek a következők:

1. Acsa, Prónay-kastély és parkja,
2. Aszód, Podmaniczky-kastély,
3. Aszód, Podmaniczky – Széchenyi-kastély (Zöld-kastély),
4. Bajna, Sándor – Metternich-kastély és parkja, uradalmi istálló,

5. Bicske, Batthyány-kastély és parkja,
6. Dénesfa, Cziráky-kastély,
7. Geszt, Tisza-kastély,
8. Gyömrő, Teleki-kastély,
9. Iszkaszentgyörgy, Amadé – Bajzáth – Pappenheim-kastélyegyüttes és parkja,
10. Jánosháza, Erdődy – Choron-várkastély,
11. Kisbér, Batthyány – Wenckheim-kastély,
12. Mihályi, Dőry-kastély,
13. Somogysárd, Somssich-kastély,
14. Soponya, Zichy-kastélyegyüttes és parkja,
15. Sopronhorpács, Széchenyi-kastély,
16. Szany, Püspöki kastély,
17. Szécsény – Benczúrfalva, Benczúr-kastély,
18. Váchartyán, Rudnay-kastély,
19. Vassurány, Schilson-kastély,

4.2.2. A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. finanszírozási hozzájárulásai

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (röv: MNV Zrt.) a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szerve. Tevékenységeit, mint a felelős vagyon-, és ingatlangazdálkodás, a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény alapján látja el. Feladatai a kezelésében lévő ingatlanok, ingóságok, mint országosan ismert műemlékek, birtokába jutott dísztárgyak, régiségek védelmezése. Kiemelt projektjei közé tartoznak olyan turisztikailag is jelentős finanszírozási pályázatok, mint műemléki felújítások, kastélyok rekonstrukciója, történelmi értékű épületek állagmegóvási munkálatai. <http://www.mnvzrt.hu/mnv/bemutatkozas>

Az MNV Zrt. 2011-ben kezdte meg Európai Uniós források segítségével a műemléki felújítások támogatását. A beruházások célja az, hogy az épületeket a felújítási munkák után, megfelelő funkcióval lássák el az önfenntartásuk érdekében.

Egy jelenlegi projekt munkálatai folynak a szászvári Várkastély műemlék-együttes felújítása által, amely projekt az Európai Unió és a Magyar Állam támogatásával, az MNV Zrt. koordinálása által jött létre. A beruházás során felújításra kerül a várkastély főépülete valamint látogatótereket alakítanak ki. Hosszú távú célja a pályázatnak Szászvár és Baranya-megye turisztikai vonzerejének növelése. http://www.mnvzrt.hu/felso_menu/hireink/sajtoszoba/20150316.html

A MNV Zrt. közreműködésével valósult meg 2014-ben a fehérvárcsurgói Károlyi-kastély turisztikai fogadóközpontjának kialakítása is, amely projekt közel 100 millió Ft-os támogatásban részesült. Ezen kívül a történeti kastélypark 2015-ös teljes felújítását is támogatta az MNV Zrt.

4.3. A kastélyok turisztikai célú felhasználása

A kastélyturizmusban a termék és a vonzerő az maga a kastély, amely turisztikai funkciót kap. Ez a funkció lehet csak szállásadói és vendéglátói, mint például az Apponyi Kiskastély esetében, amely rendeltetés áll a legközelebb a hagyományoshoz. A kastély szolgálhat rendezvényhelyszínül, mint a Budapesten található Podmaniczky Rendezvénykastély, amely kiváló helyszín konferenciák, sajtótájékoztatók, tréningek, bálók, esküvők megrendezésére. Kulturális jelleget is kaphat az épület, kulturális központ, múzeum kialakítása által, mint a Keszthelyen található Helikon Kastélymúzeum. A Fehérvárcsurgón található Károlyi kastély ezen funkciók kombinálása által komplex szolgáltatásokat nyújt, mint szállásadás, vendéglátás, kulturális központ és rendezvényhelyszín.

A műemléki helyreállítási munkálatok mellett, amelyeknek meg kell felelniük a műemlékvédelmi szempontoknak, nagy jelentősége van az épület számára a megfelelő funkció megtalálásának és az épület hasznosításának, ami által kiteljesedik, és a mai kor igényeinek kiszolgálására alkalmassá válik az épület. Ezen kívül gazdasági szempontokból sem elhanyagolható az épület optimális felhasználásának meghatározása, mivel fontos, hogy a jövőbeni fenntartáshoz hozzá tudjon járulni a bevételei által. Így maga a műemlék teremtheti meg a saját örökségi értéke megőrzésének finanszírozását vagy annak egy részét.

Az épület rekonstrukciója által létrejön egy használati érték is, amellelt, hogy a történelmi érték megőrzésre kerül. Ha egy épületnek nincs célja és nem használják, előbb- utóbb tönkremegy, viszont ha ezt a használati értéket egy jól jövedelmező új rendeltetés által kihasználják, a műemléki helyreállítás nem vész el. Nem elég csak műszakilag rendbe hozni egy építményt, azt hosszútávon fenn is kell tartani, valamint értékeit be kell mutatni, a társadalom számára is elérhetővé, ismertté tenni. A történelmi értékekkel rendelkező műemlékekben országimázs építő lehetőségek is vannak.

Építészeti szempontból egy műemlék felújításakor a régi és az új összhangjára kell törekedni. Fontos, hogy a mai kor építésze arra törekedjen, hogy az épület a felújítás által gazdagodjon, tiszteletben tartva a történelmi értékeket, funkciót kapjon. A cél az, hogy az eredeti megjelenést minél inkább megtartva, a műemlék beleillesszékjen a mai életbe. Persze egyes átalakítások és építészeti beavatkozások elkerülhetetlenek, mivel az épületek a saját koruk igényeire lettek tervezve.

A műemlékeket a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény alapján úgy kell felújítani, fenntartani illetve használni, hogy eredeti, védett, műemléki értékű jellegük ne változzon, ne kerüljön veszélybe, történelmi jelentőségük ne sérüljön. Mindez nem így történt a zalacsányi Batthyány Kastélyszálló esetében. Az egykori Batthyány család barokk stílusú kastélya a 2013-as évtől kezdődően, olyan külső és belső átalakításokon esett át, amelyek által elvesztette a műemléki értékét és törölve lett a műemlékjegyzékből.

Egy jól helyreállított és célszerűen hasznosított épület, megfelelően be tudja tölteni a funkcióját. Az eredeti rendeltetését a mai korban nagy valószínűséggel nem kapja vissza az építmény, a szociális vagy egészségügyi hasznosítása nem gazdaságos, ezért sokszor van példa az épületek turisztikai hasznosítására például szálláshelyek, vendéglők, turistaközpontok kialakításával. Az idegenforgalmi hasznosításhoz elengedhetetlen, hogy az épület kiváló állapotban legyen.

A turisztikai felhasználásra kiváló példái a kastélyszállók. A magyarországi kastélyok nagy része hosszú és eseménydús múlttal rendelkezik, amely alatt állapotuk leromlott a különböző háborúk, környezeti hatások miatt. Egy-egy kastély helyreállításában és szálláshelyként való kiépítésekor a műemlékvédelem és az idegenforgalom összefogására is szükség van. A helyreállítási munka régészeti ásatásokból, falkutatásból, levéltári adat kutatásokból áll, ezután elkészítik a terveket, majd megkezdődik a rekonstrukció. A kastélyok helyreállítása és funkcióváltása során nem lehet gyors gazdasági megtérülésre számítani, mivel előre nem látható költségek is előjöhetnek a helyreállítási munkálatok során, valamint az épületek rendszeres karbantartást és állagmegóvást igényelnek.

A következő 3 eset kastélyszállók bezárására szolgál például. A XIX. századi seregélyesi Zichy- Hadik kastély, amely eredetileg vadászkastély volt, az 1980-as évekbeli kastélyprogram által lett először felújítva, amikor is üdülő- és oktatási

központ kialakítása volt a cél. 2000-től új tulajdonosa lett, aki háromcsillagos 35 szobás kastélyszállót nyitott, amely 2008-ig üzemelt. Jelenleg a kastély üresen áll, állapota leromlott, új funkciót nem kapott, a szállót újra nem nyitották ki. 2014-ben a kastély a védett parkjával együtt eladó volt.

A Győr-Moson-Sopron megyében található Héderváry Kastély honlapja habár teljes egészében működik, a kezdőlapon megjelenik egy figyelmeztetés miszerint a kastélyszálloda átmenetileg nem üzemel, amely állapot 3 éve áll fenn. A honlap egy erkölcsi támogatói listára való feliratkozásra is lehetőséget ad, amelyre bárki feliratkozhat, aki támogatja a kastélyszálló újranyitását. A XVIII. századi barokk stílusú kastély felújítására 2002 és 2004 között került sor, amely során szálloda funkciót kapott, 14 szobát és 4 lakosztályt alakítottak ki. 2004-től 2012-ig négycsillagos kastélyszállóként üzemelt, ezek után bezárták, csak egyes eseményekre, rendezvényekre nyitotta meg kapuit. A bezárására az adott okot, hogy kevés szobával rendelkezik, amely nem elég a kastély rentábilis fenntartásához, a bővítés viszont az épület műemlék mivoltából adódóan nem lehetséges. 2014-ben alkotóházzá való átalakítása is felmerült hasznosítási lehetőségként, vagy a szálloda újranyitása, viszont döntés nem született, a kastély jövőbeni sorsa jelenleg még kérdéses.

A Tolna megyei Hőgyészben található Gróf Apponyi egykori kastélyszálló ma magántulajdonban van és a 2010-es évi bezárása óta nem nyitott ki újra a nagyközönség számára. A XVIII. századi barokk stílusú kastély 2001-től a bezárásáig négycsillagos szállodaként, 31 szobával üzemelt. Az üzemeltetés első éveiben a kastélyszálloda jövedelmező volt, viszont 2008 után pénzügyi problémái erősödtek és bezárásra kényszerült. 2010-ben a felszámolás alatt álló üzemeltetője megvált a kastélytól.

Azért, hogy egy szállásfunkcióval is ellátott kastély hosszútávon üzemelhessen, nem csak pénzügyi szempontból kap nagy szerepet a fenntarthatóság kérdése. Elsőként az épület fizikai állapotát, vagyis a rendszeres karbantartásokat, állapot megóvási munkálatokat kell biztosítani. Ezen kívül fontos a könnyű megközelíthetőség, közutak, vasutak kiépítettsége. A Hertelendy ötcsillagos Kastélyszálló, a megközelíthetőség szempontjából egy egyedi lehetőséggel szolgál vendégei számára,

mi szerint a kastély repterére, a Hertelendy Reptérre akár helikopterrel, sárkányrepülővel és motoros repülőgépekkel is érkezhettek a vendégek.

Elengedhetetlen a természeti fenntarthatóság szerepe, vagyis a környezettudatosság, a megfelelő hulladékgazdálkodás, a megújuló energiaforrások használata, amelyre a Paradores de Turismo spanyol szállodalánc megfelelő példaként szolgál követendő környezetvédelmi politikájával és a természeti környezet megőrzésére való törekvéseivel.

Mindezekhez a tényezőkhöz hozzáadva a pénzügyi fenntarthatóságot, a jövedelmező üzemeltetés a cél.

1. táblázat: A kastélyszállodák SWOT analízise

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • a szállás funkció közel áll az eredeti funkcióhoz • az épület magában is attrakció • természeti környezet, kastélypark • kikapcsolódási lehetőségek nyújtása • történelmi, örökségi érték • autentikus élmény nyújtása • magas minőség • múlt ötvözete a jelennel • kulturális jelleg • időutazás és nyugalom élmény • értékmentés és értékteremtés 	<ul style="list-style-type: none"> • műemlékvédelem miatti átalakítási, bővítési kötöttségek, engedélyeztetési nehézségek • szobák mérete kötött, kicsi max 25 m² • a beruházási költség magas • lassú megtérülési idő • az üzemeltetési és fenntartási költség magas • költséges korhű berendezés • kastélyok körüli parkok fenntartási költsége magas
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> • országimázs alakító hatás • wellness és gyógy szolgáltatások kiépítése • rendezvények megrendezésére alkalmas termek kialakítása • aktív turisztikai kínálat bővítése • kapcsolódás egy tematikus kastélyúthoz • pályázaton nyert támogatások • vidéki idegenforgalom élénkítése • foglalkoztatás bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> • a rentábilis üzemeltetés problémája miatti kényszerű bezárás • a kevés szobaszám melletti alacsony kihasználtság • árverseny a kastélyszállók között • veszteséges a szállodai piacon a kastélyszálló kategória • szakképzett munkaerő városokba vándorlása

Forrás: Saját összeállítás (2015)

4.4. A Magyar Kastélyszállodák Szövetsége

A Magyar Kastélyszállodák Szövetsége külön szervezetként 2007 decemberétől működik, azelőtt pedig a Magyar Szállodaszövetségben folytatta tevékenységét. 2015-ben 9 kastélyszálloda tartozik az egyesületbe. Ezek a kastélyok az Apponyi Kiskastély, a Batthyány Kastélyszálló, a Festetich Kastélyszálló, a Gróf Degenfeld Kastélyszálló, a Hotel Vécsecity, a Prónay-kastély, a St. George Hotel, a Szidónia Kastélyszálloda és a Teleki-Degenfeld Kastélyszálló.

<http://www.kastelyszallodak.hu/hu/kastelyaink/>

1. térkép: A Magyar Kastélyszállodák Szövetségének tagjai

Forrás: Saját szerkesztés (2015)

Az egyesület létrehozásának célja a kastélyok, történelmi illetve műemléki épületek kulturális értékeinek megóvása, feltárása, bemutatása és a mai kor igényeihez alkalmazkodó felhasználásuk. A szövetség gazdasági, jogi, etikai érdek- és szakmai képviselőként is szolgál a kastélyszállodák részére. A tagok kulturális tevékenységek megszervezését is vállalják és az események helyszínéként szolgálnak. <http://www.kastelyszallodak.hu/hu/rolunk/>

Egy standard kastélyszoba ára, reggelivel, egy éjszakára, 2015 őszén a vizsgált kastélyszállodáknál nagy szórást mutat. Akár már 20 900 Ft-ért is foglalható szoba, viszont a legmagasabb ár az ennek majdnem a kétszerese 39 900 Ft.

Egy kastélyszállodai szobaár akár másfélszer is drágább lehet, mint egy azonos kategóriájú városi szállodai szoba. Az átlagos szobaár a kilenc kastélyszállodát vizsgálva 31 000 Ft.

2. táblázat: A kastélyszállodák árainak összehasonlítása

Kastélyszálloda	Ár	
Apponyi Kiskastély	39 000 Ft	
Batthyány Kastélyszálló	29 900 Ft	
Festetich Kastélyszálló	24 000 Ft	
Gróf Degenfeld Kastélyszálló	29 800 Ft	
Hotel Vécsecity	39 900 Ft	
Prónay-kastély*	39 000 Ft	* a kastélyépület csak lakosztállyal rendelkezik
St. George Hotel	34 000 Ft	
Szidónia Kastélyszálloda	23 200 Ft	
Teleki-Degenfeld Kastélyszálló	20 900 Ft	

standard kastélyszoba reggelivel, 2 fő/ szoba/ éj, 2015. ősz

Forrás: Saját összeállítás a kastélyszállodák árajánlatai alapján (2015)

Az egyesület tagja a Historic Hotels of Europe szervezetnek, amely 20 európai ország kastélyszállóit fogja össze. A tagság által lehetőség nyílt arra, hogy a magyar kastélyszállókat jobban megismerjék világszinten.

http://www.kastelyszallodak.hu/hu/rolunk/historic_hotels_of_europe_tagsag

4.4.1. A szövetséghez való csatlakozási feltételek

Az egyesületben szereplő kastélyszállodáknak magas szintű minőségi szolgáltatásokat kell nyújtaniuk, részt kell venniük a szervezet éves képzésein és a vendégeik számára információt kell nyújtaniuk a régiójuk kulturális eseményeiről. A tagok egyszeri belépési díjat és éves tagdíjat fizetnek. A szabályzat szerint az egyesület csak azokat a szobákat fogadja el kastélyszobákként, amelyek a kastély- vagy műemléképületben találhatóak. Az újonnan kialakított épületek szobáit nem láthatják el a kastélyszoba megnevezéssel, hanem külön szobakategóriaként kell feltüntetni. http://www.kastelyszallodak.hu/hu/rolunk/csatlakozasi_lehetosegek

4.5. A fehérvárcsurgói Károlyi-kastély esettanulmánya

4.5.1. Fehérvárcsurgó település és környékének bemutatása

Fehérvárcsurgó Fejér megyében található, a közép-dunántúli turisztikai régióban. A település Fejér megye székhelyétől, Székesfehérvártól mintegy 15 km-re, a fővárostól pedig 80km-re található. Megközelítése közúton lehetséges, mivel 2009-ben a vonatközlekedés a fehérvárcsurgói vasútvonalon megszűnt.

Fehérvárcsurgó jól kiépült települési infrastruktúrával, nyugodt természeti környezettel, meghatározó turisztikai adottságokkal rendelkezik. A turisztikai kínálata a műemléki látványosságából ered, valamint a település határában lévő Vaskapu-víztározó horgászási, a vadaskert pedig vadászati lehetőséget biztosít.

A település legjelentősebb turisztikai látványossága a Károlyi- kastély, amely egyben Fehérvárcsurgó egyetlen szállodai szolgáltatását is nyújtja. Ezen kívül falusi szálláshelyek találhatóak a településen. Melegkonyhás étkezést két étterem biztosít a Bordó étterem a kastélyban valamint a fehérvárcsurgói Vadászház étterme.

Fehérvárcsurgó másik jelentős attrakciója Amerigo Tot híres magyar származású szobrászművész gyűjteménye, aki elkészítette a Csburgói Madonna szobrát, amely a római katolikus templomban kereshető fel.

Fehérvárcsurgó turisztikai fejlesztésének elsődleges célja a kulturális és természeti adottságok védelme, megőrzése, fenntartása és helyi tudatosítása, valamint országos szinten ismertté tétele így javítva a település imázsát is.

A Fehérvárcsurgóhoz közeli települések további kulturális turisztikai adottságokkal és sokszínű kínálattal rendelkeznek a kastélyok és várak terén. A közeli településeken található többek között Csókakő vára, a Bory- vár Székesfehérváron, a móri Lamberg- kastély és Lánchos- kastély, a bodajki Hochburg- Lamberg kastély, Iszkaszentgyörgy kastélya, a csákvári Eszterházy, a bicskei Batthyányi kastély és Lovasberény Cziráky kastélya. A különböző funkciójú kastélyok egy kastélytura állomásaiként is szolgálhatnak.

4.5.2. Kastélyhasznosítás Fehérvárcsurgón

A fehérvárcsurgói Károlyi- kastély, mint szálloda, étterem és Európai Kulturális Találkozó Központ

A móri árokban található fehérvárcsurgói angol klasszicista stílusú Károlyi- kastély újjáéledése különleges esetnek tekinthető Magyarországon. A felújítás egyedüli és mások által is követendő példája egy olyan együttműködésnek, amely az állam, a Károlyi József Alapítvány és a Fehérvárcsurgói Károlyi Kastély Fejlesztő és Üzemeltető Részvénytársaság közreműködésével jött létre.

4.5.3. A kastély története

A kastély 1844 és 1851 között épült Henrik Koch tervei alapján és Ybl Miklós irányításával, eredetileg klasszicista stílusban Károlyi György gróf megrendelésére. A kastély kezdetben családi nyaralóként funkcionált. 1910-ben Károlyi György unokája, Károlyi József gróf átépítette, modernizálta, hogy családi rezidenciaként használhassa. 1944-ben viszont a II. világháború miatt a család visszaköltözött a fővárosba, majd 3 évvel később Franciaországba emigráltak. A kastélyt 1945-ben államosították és megkezdték hasznosítását. 1946-tól üdülőként, 1949-től menekült otthonként, majd 1955-től állami nevelőintézetként szolgált. 1979-ben azonban a kastély leromlott állapota miatt kiürítették és nem kapott új funkciót. A következő 10 évben állapota tovább romlott, beázott, szerkezetei megsérültek, belső terei tönkrementek, életveszélyes állapotba került.

4.5.4. A kastély rehabilitációja

A kastély felújítása az 1990-es években kezdődött csak meg és 2011-re fejeződött be, mára már 4 éve, hogy a teljes 6000 m² használatban van. 1990-ben a műemlék helyreállítását az Országos Műemlékvédelmi Hivatal kezdte meg, majd az akkori Műemlékek Állami Gondnoksága és a Károlyi József Alapítvány folytatta. A Károlyi család által 1994-ben létrehozott non-profit alapítvány vállalkozott a kastély felújítására és hasznosítására. Kidolgozta az Európai Kulturális Találkozó Központ tervét, amely kutató- és konferenciacentrumként, kulturális és társadalmi események színhelyeként kíván szolgálni a jövőben, megőrizve a műemlék kulturális funkcióját. Ezen kívül az elképzelések között szerepelt a szállodai és vendéglátói egység kialakítása is, a jövőbeli fenntartási költségek fedezésére. A Kulturális Találkozó

Központ terve 1995-ben elnyerte az UNESCO által adományozott Kulturális Világörökség Évtizedének Emblémáját. A Károlyi kastély, a magyar műemlékek között, az első példája egy ilyen magas szintű nemzetközi elismerés elnyerésének.

A kastély 1996-ban testvérkapcsolatot hozott létre a francia Virieu-i kastélyokkal, a Közép- Európai Kastélyok Útja program keretében. A program Franciaországból származik, az Európai Történelmi Műemlékek megőrzéséért felelős Nemzetközi Alap hozta létre, és célja volt a nemzetközi kulturális turizmus fejlesztése és a műemlékek beillesztése ebbe a turizmus fajtába. Az 1999-es terv szerint a kastélyfelújítások külföldi tőke igénybevételével jönnek létre és 4 országban, Lengyelországban, Csehországban, Szlovákiában és Magyarországon az állami tulajdonban lévő műemlék kastélyok megújulását segíti elő. Eredetileg 10 magyar kastély volt a programban: a fehérvárcsurgói, a dégi, a fóti, a seregélyesi, a gödöllői, a keszthelyi, a fertői, az edelényi, a tiszadobi, és a szabadkígyósi kastély. A program megvalósítása finanszírozási problémákba ütközött.

A Károlyi József Alapítvány 99 évre megkapta az államtól a bérleti jogot a kastélyra. A Károlyi család 2000-ben létrehozta a Fehérvárcsurgói Károlyi Kastély Fejlesztő és Üzemeltető Részvénytársaságot, vagyis az FKKE Rt.-t, azért, hogy bankhitelekhez is hozzájussanak a felújításhoz. Ezután a részvénytársaság vette át a vagyongekezelői feladatokat az államtól.

A Műemlékek Nemzeti Gondnokságának nyilvántartása alapján, az állam 1991-től 2003-ig 500 millió forinttal, továbbá a Károlyi Alapítvány és az FKKE Rt. további 700 millió forinttal járult hozzá a felújításokhoz.

2003-ra a díszudvar felőli főhomlokzatot teljes egészében felújították, megkapta az eredeti tojásfényű természetes festését, valamint a tetőszerkezete is visszakapta régi pompáját. Továbbá megtörtént a műemléki helyreállítása a csipketerasznak, a déli szárnyépület végén található pavilonoknak, rekonstruálták a kápolnát. Az épület északi pavilonjában helyet kapott a Fejtő Ferenc könyvtár. 2009-ben a főépület belső tereinek felújítására a Közép- Dunántúli Operatív Programtól félmilliárd forintos pályázatot nyert az alapítvány, amely által kialakították a díszbédelt, a különböző szalonokat, konferenciatermeket, kiállító termeket és elkezdtek a parkosítást.

2011 szeptemberében befejezték a műemlék együttes felújítási munkálatait és megnyílt a kastély a nagyközönség számára. A fehérvárcsurgói Károlyi- kastély az egyetlen itthon, amely a régi tulajdonosok leszármazottjai segítségével kapta vissza történelmi képét. A 1,5 milliárd forintos rekonstrukció által, a négy szárnyban kápolna, szállodai szobák, étterem, kiállítóterem, szalonok, konferenciaszobák, a Vajay díszkönyvtár és bálterem is helyet kapott. A kastélypark rendezése által, megközelíthető a tó és bejárható a kert, rekonstruálták a tó fahídjait és a kertben található gloriettet. Az angolpark 50 hektáros és arborétumi védettséget élvez. A kastélykert helyreállításának első üteme közel 240 millió Ft támogatás által jött létre, amelyet 2014. II. felében valósítottak meg. A támogatást a Magyar Állam és az Európai Unió, az Európai Regionális Fejlesztési Alap nyújtotta.

Az épületben eredeti bútordarab és berendezési tárgy nincsen. Ugyanakkor, a Károlyi család mentőakciója által, 2013-ban antik festmények kerültek vissza a kastélyba, amikor is Károlyi György, Károlyi József unokája, visszaigényelte őket a Szépművészeti Múzeumtól, ahol addig letétben voltak. Károlyi György párizsi magyar nagykövet, a Károlyi grófok leszármazottja, a fehérvárcsurgói kastély felújításával foglalkozó részvénytársaság volt igazgatója. Ma, felesége Angelica Károlyi vette át ezt a posztot, vagyis ő lett a kastély vagyongazdálkodója.

4.5.5. A kastély a jelenben

A Károlyi kastély a felújítás után, Fejér megye egyik kulturális és turisztikai központja lett, komplex szolgáltatásokkal rendelkezik, évente várhatóan 30.000 látogatójára számítanak. Az Európai Kulturális Találkozó Központ létrehozásának alapfeltételei voltak, hogy a kastély rendelkezzen saját kereskedelmi szálláshellyel és vendéglátóegységgel, kiemelt műemléki státuszú épület legyen, a nagyközönség felé nyitva álljon és kulturális programok, az európai művelődés és kultúrák találkozásának helyszínéül szolgáljon. A Kulturális Találkozó Központ céljai között szerepel továbbá a kulturális turizmus fejlesztése, a magyarországi gazdaság, történelem, társadalom és kultúra bemutatása a kastélyban. A kastély idegenvezetéssel bejárható, 500 Ft/fő áron.

A kastély főépületébe belépve, az előcsarnokba jut a látogató, amely helyiség megtartotta az eredeti funkcióját. A kazettás mennyezetű előcsarnokból érhető el a kastély déli és északi pavilonja, jobb illetve bal kézre, a díszbédő, amely 48 fő

elhelyezésére alkalmas, és szemben található a díszlépcsőház, amely az 1910-es átépítéskor készült.

2008-ban, a kastély kulturális funkcióinak kiegészítésére és fenntarthatósági szempontokból hozták létre a szállodai és vendéglátói egységeket. A Károlyi kastély, mint szállodai funkcióval is rendelkező műemlék, megfelel a 239/2009. (X. 20.) Kormányrendelet engedélyezési követelményeinek. Rendelkezik fogadóhelyiséggel, recepcióval, a recepción a vendégek által is használható telefontal, csomag- és értékmegőrzővel, lifttel a főépületében, valamint egy étteremmel. A szobaegységek nagysága és berendezése, a fürdőszoba felszereltsége teljesíti az előírt feltételeket. A kormányrendeletben előírtak szerint a vendégek számára rendelkezésre állnak olyan szolgáltatások, mint reggeli ébresztés valamint kontinentál reggeli a kastély éttermében.

A főépületet és az északi pavilont összekötő oldalszárnyban háromcsillagos színvonalú, 19 különböző méretű, fürdőszobával rendelkező, pótágyazható szállodai szobát alakítottak ki. A szálloda recepciója, egy ajándékbolttal együtt a főépületben, két lakosztálya a déli szárnyban került kialakításra, amelyek közül az egyik lakosztály dolgozószobája megőrizte az egykori mennyezetdíszítést. A szobák minibárral, légkondicionálóval, televízióval, ingyenes wifi elérhetőséggel és széffel is rendelkeznek. A szállodai egységet és az északi szárnyban található 80 fős magyar és francia konyhával rendelkező Bordó éttermet 2013. szeptember 1-től az Accent Hotels üzemelteti, igazgatója Zelei Gréta, bankett menedzsere Bertók Varga Viktória. A klasszicista eleganciával rendelkező Károlyi- Kastély Hotel & Restaurant missziója, hogy magas színvonalú szolgáltatásaival, kiváló kikapcsolódási lehetőséget nyújtson a nagyvárostól való elszakadás igényével érkező egyéni utazók, családok, nyugdíjasok számára. Ezen kívül a kastélyban megrendezett különböző konferenciák és bankettek résztvevőinek szálláslehetőséget biztosítson.

A kastély egész területe, a szállodai részleg és az étterem megközelítése akadálymentesített és biztosított az ingyenes parkolási lehetőség.

Közvetlen szobafoglalási lehetőség nyílik az Accent Hotels valamint a Károlyi József Alapítvány weboldalán keresztül. A standard szoba rack rate áron 1 éjszakára, reggelivel 18.000 Ft-ba kerül. A 2014.11.01.-2015.12.31. között 1 éjszakára érvényben lévő ajánlat szerint 11.500 Ft / fő / éj áron foglalható egy standard szoba,

az ár félpanziós ellátást is magában foglal. További a 2015-ös évben aktuális, ajánlatok találhatóak az Accent Hotels által működtetett honlapon. <http://karolykastely.accenthotels.com/>

A Bordó étterem esküvők, céges és családi rendezvények, fogadások helyszíne lehet. Az étterem terasza szezonálisan, tavasztól ősziig tart nyitva. Állandó kínálatként a la carte étlap és napi menü is várja a vendégeket. A szállodai és éttermi egységeknek a tevékenysége, a kastély teljes rekonstrukciója után, nagymértékben fejlődött, mivel a különböző konferencia- és rendezvénytermek által már nagyobb események megrendezését is elvállalhatják, mint például tréningek, konferenciák, esküvők. A kastély 8 különböző méretű és korszerű technikai felszereltséggel rendelkező konferenciateremmel várja vendégeit, a legnagyobb előadóterem 100 fő befogadására alkalmas és kiemelkedő technikai felszereltséggel rendelkezik. Esküvők megrendezésére kitűnő helyszíneként szolgál a kültéri Csipketerasz, a Díszudvar és a 180 fő befogadására képes belső rendezvénytermek.

A pince az eredeti L alakú barokk kastélynak volt a pincéje, amely felett található a mai kastély főépülete. Az 500 m²-es alapterületű pince borospinceként volt használatos, napjainkban pedig kiállító terem, valamint rendezvényhelyszín, borkóstolóknak, díszvacsoráknak, családi rendezvényeknek és konferenciáknak ad helyet, különleges hangulattal és kiváló klímával rendelkezik.

A kastélyban található felszentelt kápolna, ami a Magyar Máltai Lovagok Szövetségének kápolnája, egyházi esküvői szertartásoknak és koncerteknek is helyszínül szolgál. Itt rendezik meg 2010-től az Európai Vonósnégyes Fesztivált. A kastély egy másik közkezdvelt eseménynek is helyet ad, ami az Európai Dísznövény- és Kertészeti Napok.

4.5.6. Jövőbeni tervek

A kastély szolgáltatásainak továbbfejlesztésére és kibővítésére már megkötöttek egy támogatási szerződést a kastély felső bejáratához közeli műemlék gazdasági épület turisztikai látogatóközponttá való átalakítására. A 10 millió Ft-os hozzájárulás által, létrejön kerékpárkölcsonzó, erdei iskola, turisztikai információk nyújtására szolgáló iroda. További tervek között szerepel az Ybl kapu visszaállítása és további parkterületek visszavásárlása. Körülbelül egy egymilliárdos beruházási összeg

hiányzik még szabadtéri sportok helyszínének kiépítéséhez, megújuló energiák alkalmazásához, élmény és lovas turizmus szolgáltatások kialakításához, a volt lovarda műemléki felújításához és 50 szobás szállodává alakításához, így erősítve a szállodai funkciókat.

4.5.7. A Károlyi- kastély konkurenciaelemzése

Fejér megyében nem található másik, ma is működő kastélyszálló, így a fehérvárcsurgói Károlyi Kastély szállodai egysége egyedi kínálatot jelent a megyében.

A móri Lamberg- kastély Kulturális Központ műemléképülete 15 km-re található Fehérvárcsurgótól. A kastély könyvtárként, múzeumként és művelődési központként funkcionál. Állandó tárlata a Móri Emléktár és Művészeti Kiállítás, amely 500 Ft-os belépőjegy ellenében tekinthető meg, valamint különböző helyi rendezvényeknek, fesztiváloknak szolgál helyszínül. A móri késő barokk kastély kulturális jellege miatt léphet fel konkurenciaként valamint a teljesen felújított kastély parkja miatt, amelyben található egy Madárház, egy Zenepavilon és egy dísztó.
<http://lambergkastely.hu/index-hu/nyitolap-koszonto>

A Nádasdladányban található Nádasdy- kastély Fehérvárcsurgó 15 km-es körzetében található dél- nyugati irányban. A kastély népszerű helyszín esküvők, konferenciák, hangversenyek megrendezésére 100 fős befogadóképességgel. A kastély parkja pedig szabadtéri programoknak nyújt lehetőséget. Továbbá ingyenes parkolási lehetőséget, ingyenes kültéri fotózási, videózási lehetőséget, akadálymentesített bejutást és idegenvezetést biztosít, amely 1000 Ft-ba kerül. A kastély saját étteremmel nem rendelkezik.

<http://nadasdykastely.wix.com/nadasdladany#!services3/c8wn>

3. táblázat: A Károlyi-kastély SWOT analízise

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • kiépített közúti megközelíthetőség • Budapest- közelség • kellemes természeti környezet • vonzó műemléki látványosság • épített örökség példamutató megőrzése • közelmúltban felújított épületegyüttes • nagy befogadóképességű konferenciatermek • egyedüli kastélyszálló jelleg a megyében • egyedüli szállodai szolgáltatás a településen • Károlyi Alapítvány támogatása • nemzetköziség • könyvtári gyűjtemény • kastély kápolna • Kulturális Találkozó Központ funkció • saját étterem • komplex szolgáltatások nyújtása • akadálymentesítés • ingyenes parkolás • 500 m²-es pincehelyiség • országimázs pozitív támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> • kastély további épületei felújításra várnak • a település jellemzően csak átmenő turizmusa • nem közelíthető meg vasúton • marketing eszközök hiánya • megújuló energiák hasznosításának hiánya • külföldi látogatók alacsony száma
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> • térségi ökoturizmus fejlődése által fellendülő turizmus • kulturális turizmus fellendítése • kastély marketingjének erősítése • turisztikai látogatóközpont kialakítása • szállodai szobák számának bővítése • aktív turisztikai kínálat bővítése • megújuló energiák felhasználása, például napkollektorok • kooperáció a megye további kastélyaival, kastélytúra létrehozása • kulturális fesztiválok megrendezése • munkahelyteremtés 	<ul style="list-style-type: none"> • országos szintű kastélyszállói kínálat • további felújítások elhúzódása, nem megvalósulása • nádasdladányi Nádasdy-Kastély rendezvényhelyszíneként való erősödése • móri Lamberg- kastély hasonló kulturális kínálata, angolparkja • esetleges finanszírozási problémák • szezonális

4.6. A spanyol Paradores de Turismo szállodalánc esettanulmánya

4.6.1. A szállodalánc bemutatása

A spanyol Paradores de Turismo szállodalánc olyan védett történelmi épületeket alakít át 3,4 illetve 5 csillagos szállodákká, mint középkori várak, kastélyok, kolostorok, paloták. A „paradores” szó jelentése „fogadó”, a spanyol parar (megállni, pihenni, maradni) igéből származik. A Parador szállodák egész Spanyolország területén megtalálhatóak, beleértve a Kanári- szigeteket és Spanyolország két, észak-afrikai városát is. A szállodaépületek nagy része műemlékvédelem alatt áll és van néhány modern építésű szállodája is a láncnak. A szállodalánc a spanyol állam által üzemeltetett és szállodái általában meghatározó történelemmel rendelkező városokban találhatóak. A Parador szállodaláncot a spanyol állam alapította azzal a céllal, hogy bevételt teremtsenek a műemlék épületek fenntartásához, valamint ugyancsak bevételként hozzájáruljanak az adott régió gazdaságának fellendítéséhez.

<http://www.paradores-spain.com/>

A Parador, mint a spanyol szállodaipar egyik legelismertebb és legnagyobb presztízzsel rendelkező szállodalánca, alkalmazkodni kíván a piac új trendjeihez, mégis egy időben megőrizve a régi korok hagyományait. A lánc szállodái összhangban vannak környezetükkel, kihasználják a történelmi örökségek adottságait és az évtizedek alatt felhalmozott tapasztalattal a vendégigények maximális kielégítése a céljuk.

http://www.parador.es/sites/default/files/info/adjuntos/2015/05/dossier_prensa_mayo_2015.pdf

A Parador hoteleket 3 csoportba sorolták be. Az Esencia nevű csoportba tartoznak azok a szállodák, amelyek műemlék épületei különösen nagy értékű történelmi örökséggel bírnak, mint például a Santiago de Compostela-ban található XV. századi épület. A Civia csoportba sorolhatóak a magas funkcionalitással bíró történelmi épületek, amelyek valamely város központjában találhatóak, mint a Parador de Pontevedra, amely egy XVI. századi reneszánsz palota Pontevedra városában. A harmadik csoport a Naturia szállodák, amelyeknek elhelyezkedésük egyedülálló, megtalálhatóak nemzeti parkok, hegyvidékek vagy tengerparti területeken. Ide

sorolható a kanári- szigeteki Parador de Cañadas del Teide, amely Spanyolország legmagasabb vulkanikus eredetű hegységében, egy nemzeti parkban kapott helyet.

4.6.2. A szállodalánc múltja és közreműködése a műemlékvédelemben

A Parador spanyol állami szállodalánc története a Parador de Gredos Hotellel kezdődött Ávila tartományban. A XX. század elején, XIII. Alfonz király megbízásából létrehozott épületet vehetjük a későbbi, egész Spanyolországot behálózó szállodalánc első szállodájának. Marqués de la Vega Inclán, spanyol arisztokrata, ekkor kapta azt a megbízatást, hogy hozzon létre egy szállodaláncot. Így lett belőle akkoriban, a spanyol turizmus egyik fellendítő alakja, aki a saját családi vagyonát és örökségét áldozta fel arra a célra, hogy megmentse a pusztulástól a történelmileg és építészeti értékű épületeket és azok szállodai funkciót nyerjenek. (LAVIANA, J.C. 2006)

Rendeletben határozták meg azokat a tulajdonságokat, amelyek alapján a szálláshelyek csatlakozhattak a szállodalánchoz. Kitétel volt, hogy az épület turisztikailag kiemelt helyen legyen megtalálható, és történelmi értékkel rendelkezzen. Ez volt az első alkalom a turizmuspolitikában, hogy ekkora hangsúlyt fektettek a műemléképületek felújítására és megőrzésére és mindezt összevonták szállodai létesítmények kialakításával (CORTES PUYA, T. 2002).

1928-ban megalakul a Paradores Egyesület, amelynek célja egy olyan szállodalánc megalapítása, amely elősegíti a turizmus fellendítését és fejlődését. A kezdetekben az állam felvállalta a műemlékek helyreállítását és felújítását majd egy pályázat által bérbe adta az épületeket különböző vállalkozóknak. Így jött létre például a Parador de Gredos vagy a Parador de Mérida. (LAVIANA, J.C. 2006)

Az 1929-33-as évek közötti világgazdasági válság bekövetkezte által, olyan visszaesés mutatkozik a spanyol turizmusban, hogy az államnak újra magára kell vállalnia a tulajdonosi szerepet, a szállodák bezárásának elkerülése érdekében. Ezek után, és az 1930-as évekbeli spanyol polgárháború után, folytatódik a Parador szállodák felfelé ívelése és az 1960-as évekig még 15 szálloda nyitja meg kapuit a nagyközönség felé. (LAVIANA, J.C. 2006)

Ekkor, a Parador szállodák száma eléri a 40-et, amely szám tovább gyarapodik a következő években, mivel 43 új műemlék épületet nyitnak meg a lánc szállodájaként.

A Parador szállodák az esetek nagy részében kívül estek a tömeges turizmust vonzó városrészek közvetlen közeléből, viszont e tulajdonság által adtak lehetőséget az agglomerációk fejlődésére valamint hozzájárultak ezeken a területeken a munkahelyteremtéshez is a turizmus szektorban. (LAVIANA, J.C. 2006)

Habár az 1970-es évekbeli olajválság következtében egy nehéz időszakot élt meg a szállodalánc, amely több hotel bezárásával végződött, a politikai stabilitás helyreállítása után újra felvirágzik. 1983-ban csatlakozik a szállodalánchoz az akkori nevén Hostal de los Reyes Católicos, mai nevén Parador de Santiago de Compostela. Majd 1991-ben megalapítják a mai Paradores de Turismo de España S.A. részvénytársaságot, állami tulajdonjoggal, amelynek az egyetlen részvényese a spanyol állami örökségi minisztérium. (LAVIANA, J.C. 2006)

4.6.3. A szállodalánc jelene

A Paradores de Turismo szállodalánc Spanyolország vezető szállodalánca a kulturális és ökoturizmus területén. Parador szállodákkal találkozhatunk országszerte, a legkülönlegesebb természetvédelmi területeken, a legszebb történelmi épületekben és 9 világörökségi helyszínen. A 94 tagszálloda közül, 16 kastélyszálló, 14 monostorból kialakított szálloda, 13 palotaszálló, amelyek védett épületek és 51 történelmi épület. 2012-től a szállodalánc jelenlegi igazgatója Ángeles Alarcó Canosa.

Sok Parador szálloda egyben múzeumként is megemlíthető, mivel olyan antik kincseket is őriznek, mint faliszőnyegek, festmények és épületeik miatt attrakciókként is számon tartják őket. Egy Parador szálloda sokkal több, mint egy hotel. Egy Parador szálloda ötvözi a múlt varázsát a kényelemmel, és modern, minőségi szolgáltatásokat nyújt. Az épületeket megőrzik korabeli pompájukban, ugyanakkor egy mai, XXI. századi szálloda teljes komfortját kínálják vendégeik számára. Mindezt, egy széles gasztronómiai kínálattal kísérve, amely tükrözi a jellegzetes ételeit és termékeit az adott térségnek. A Parador szállodák által a vendég felfedezheti az ország hagyományait, szokásait, gasztronómiáját, történelmét. Nagy

jelentőséget fektet a szállodalánc ezen kulturális örökségek megőrzésére, és mindezt a fenntartható minőségi turizmus által kívánják elérni.

<http://www.parador.es/es/institucional/bienvenida-de-la-presidenta>

A már említett első, 30 férőhelyes, Parador szállodához képest, 2014-re ez a szám több mint 10.000-re nőtt, amelyek a 94 tag között oszlanak el. A lánc nagyságrendileg 3600 embert foglalkoztat, az átlagos szobaszám pedig 65. A 2014-es év adatai szerint több mint 1,2 millió vendéget szállásolt el a lánc, amely számnak a 36%-a külföldi, míg a 64%-a spanyol nemzetiségű volt. Az éttermi bevételek jelentős részét képezik a szállodalánc összes bevételének. Az eladott étkezések száma 2014-ben 1,9 millió volt, ez 10%-os növekedést mutat az előző évhez képest. A növekedés megmutatja a vendégek elégedettségét a szolgáltatással, amely egyedülnek számít a spanyol vendéglátóiparban. A 2014-es évet a szállodalánc 16,5 millió euró bruttó üzemeltetési eredménnyel zárta, amely 162%-os javulást mutat a 2013-as évhez képest. Ez a javulás elsődlegesen a megnövekedett aktivitásnak köszönhető, először az elmúlt 5 évben. A szobaárak eközben alig, 1,2 %-kal nőttek az előző évhez képest. A foglaltság nagymértékben nőtt, ahogy az értékesített szobák száma 74.000-rel növekedett 2013-hoz képest. Összességében a nettó üzemeltetési eredménye a láncnak 9,3%-kal haladta meg a 2013-as eredményt. Az árbevétel növekedés kíséretével csökkentették a költségeket, a takarékosági politika bevezetésével a láncnál, a központosított beszerzéssel és az alkalmazottak termelékenységének növelésével.

<http://www.parador.es/es/institucional/paradores-en-cifras>

A lánc bevezetett egy hűségprogramot, Amigos de Paradores néven, amelynek ajánlataival több mint 700.000 vendégük él. A 2015-ös évre a következő speciális ajánlatok találhatóak a szállodalánc kínálatában: Az 55 évnél idősebb korosztály számára a szobafoglalásnál 10%-os, valamint a reggeli árából 30 %-os kedvezményt ajánl a lánc. Ezen kívül a fiatalabb korosztály, a 18 és 30 év közöttiek 15%-os kedvezményt kapnak a szoba árából és 30 %-os kedvezményt a reggeli árából.

4.6.4. A szállodalánc missziója

A szállodalánc nézete és küldetése megfogalmazásában azt tartja elsődleges szempontjának, hogy olyan minőségi és modern turisztikai terméket hozzon létre,

amely nemzetközileg egy pozitív imázst alakít ki a spanyol turisztikai szektorról, azon belül is a szállodaiparról. Továbbá hozzájárul a történelmi örökségek turisztikai célú megőrzéséhez és fenntartásához, a fenntartható fejlődéshez és a spanyol kulturális helyszínek népszerűsítéséhez. Mindegyik Parador szálloda a saját területén a regionális gasztronómiát helyezi előtérbe, visszanyúl a kulturális gyökerekhez, régi receptek új köntösbe való bújtatása által. Összességében egy rentábilis, jövedelmező vállalat elérése a cél, amely a saját nyereségéből fenntartja és üzemelteti a szállodaláncot. <http://www.parador.es/es/institucional/mision-y-vision-de-paradores>

A Paradores de Turismo vállalat egy olyan szállodalánc létrehozására törekedett, amelynek alapvető elvei közé tartozik a környezet tiszteletben tartása és olyan minőségi szolgáltatások nyújtása, amelyek kielégítik a vendégigényeket, mégis hozzájárulnak a környezet védelméhez, a fenntartható turizmushoz. A Paradores környezetvédelmi politikája számos díjat nyert el, elismerve a cég kezdeményezését a természeti környezet megőrzésére és a fenntartható turizmus felállítására. Ez a politika konkrét elvek és intézkedések alapján jelenik meg a vállalat működésében, amely létrehozott egy környezetközpontú irányítási rendszert. Az intézkedések között találhatóak olyan belső képzések létrehozása, amelyek az alkalmazottakat oktatják a helyes környezetvédelmi gyakorlatokra, továbbá szabályok bevezetése az energiaforrások hatékony felhasználására, a megtakarítási intézkedések támogatására, a beszállítók és alvállalkozók bevonása a környezeti célkitűzésekbe, a tevékenység végzése során létrejövő negatív környezeti hatások csökkentése, szelektív hulladékgyűjtés és hulladék újrahasznosítás.

<http://www.parador.es/es/institucional/calidad-y-medio-ambiente>

4.6.5. A szállodalánc és a spanyol állam

Az állami turizmuspolitikához azáltal járul hozzá a Paradores vállalat, hogy területi integrációt, összefogást hoz létre a lánc segítségével. Fejlődést nyújt azon gazdaságilag elmaradt turisztikai desztinációk számára, ahol eddig nem jelentek meg privát befektetők és fejleszti a turisztikai szolgáltatásokat. A szállodalánc 100 éves működése alatt jelentős tapasztalatokat szerzett a különböző örökségek és műemlékek feltérképezésében és ezek szállodákká való átalakításában, és tanulmányozta az egyes műemlékek helyi és regionális turisztikai fejlődésre való hatásait. A Parador modell, akár a fenntartható turizmus egyik példája,

kulcsfontosságú elemként járul hozzá egy meghatározott környezet, turisztikai, gazdasági és szociális szempontú fejlesztéséhez valamint már meglévő minőségirányítási rendszerrel is rendelkezik.

<http://www.parador.es/es/institucional/responsabilidad-social-corporativa>

2010-ben a szállodalánc létrehozott egy tanácsot, amely összegzi azt a módszert, amely a Parador vállalat modelljére jellemző. Ez a módszertan egy tapasztalati gyűjtemény, amely összefoglalja a különböző kérdéseket és felmerülő problémák megoldásait, amelyekkel szembe kell nézni a műemlék épületekből kialakított szálláshelyek működtetése során. Létrehoztak egy megvalósíthatósági tervet kifejezetten az örökségi épületek olyan átalakításához, hogy megfelelő módon tudjanak működni szállodaként. A terv alapján először is az építészeti kritériumokat és a szállodai funkciókat összhangba kell hozni, meg kell vizsgálni a potenciális keresletet és azokat a tényezőket, amelyek által turisztikai célponttá válhat a helyszín. Ezután megbecsülik, hogy a jövőbeli szállodanyitás mekkora hatást fejtené ki a helyi örökségi környezetre, továbbá szükséges egy gazdasági és pénzügyi megvalósíthatósági tanulmány is. Végül értékelik és rangsorolják a különböző potenciális helyszíneket, ahol kialakítható az örökségi épületben a szálloda.

<http://www.parador.es/es/institucional/responsabilidad-social-corporativa>

2014-ben a Parador szállodalánc és a Világörökségi Városok között egy olyan megállapodás született, amely összekapcsolja a munkájukat. Az együttműködés szerint 2015-ben továbbra is fejlesztik, támogatják a kulturális turizmust és elérhetővé teszik az örökségi célpontok megismerését. Ennek elérésére együtt hoznak létre programokat és promóciókat, mint például olyan turisztikai csomagok ajánlata, amelyeket kiegészít egy kulturális vagy szabadidős esemény.

<http://www.parador.es/es/consultoria>

4.7. Hotel Parador Santiago de Compostela

4.7.1. Galícia tartomány törvényi rendelkezése

Galícia tartományban található Spanyolország egyik legkiemelkedőbb világörökségi helyszíne, Santiago de Compostela. A galíciai szabályozást a műemlék épületek megőrzéséről és azok turisztikai felhasználásáról a tartományban az 12/1999-es

törvény tartalmazza. A tartományban a műemlékek felújításának rendje szerint, biztosítani kell az épület autentikusságának megőrzését, és törekedni kell az épület, a környezete és az épület funkciójának egyensúlyba hozására. (CORTES PUYA, T. 2002)

4.7.2. A szálloda története

A szálloda XV. századi történelmi épülete először kórház volt és a zarándokok menedékháza. Ma egyike a legfényűzőbb és legszebb Parador szállodáknak, nem csak maga miatt az örökségi épület miatt, hanem az épületet körülvevő történelmi jelentőségű környezetért is. Santiago de Compostela városa, amely 1985-től az UNESCO által elismert világörökségi helyszín, a világ egyik leghíresebb katolikus zarándokhelye. A Parador szálloda a történelmi városrészben található a főtéren, a Szent Jakab- katedrálissal, a Rajoy palotával és a Szent Jeromos kollégiummal együtt. Az épület egyszerű és szolid homlokzatából kiemelkedik a platereszk stílusú, díszes bejárat. Az 1499-es évszámú alapító okirat bizonyítja, hogy ez a világ egyik legöregebb építésű szállodája. A spanyol Katolikus Királyok alapították és olyan építészek tervei alapján készült, mint Enrique Egas és Diego de Muros. Az épület eredeti funkciója, hogy szállást nyújtson minden olyan zarándoknak és hívőnek, akik a városba érkeztek. 1958-ban a kórházat átalakítják a mai funkciót is betöltő szállodává (LUNA J.C. 1999).

4.7.3. A szálloda jelene

A Hostal Dos Reis Católicos néven is ismert Parador szállodában a vendég a legnagyobb kényelemben élheti át mindazt, amit a szálloda kínál: kultúrát, a múlt örökségének felfedezését, a történelem, a művészet és a hagyomány ötvözetét. A szállodában sétálva a vendég felfedezheti a spanyol nevéen patio-kat, amelyek az épület belső udvarai, a kazettás mennyezetet, a kutakat, színes üveglakokat, a falfaragásokat, amelyek mind tükrözik az akkori idők művészetét.
www.parador.es/es/parador/322/readygo

A szálloda 6 lakosztállyal, 121 standard és 1 akadálymentesített szobával rendelkezik. A szobák megfelelnek a XXI. századi igényeknek, légkondicionáltak, felszereltek telefonnal, televízióval, széffel, mini bárral, wifi csatlakozási lehetőség érhető el. A szálloda étterme, a Parador szállodalánc tagjaira jellemzően, egyaránt

kínál nemzetközi ételeket, valamint galíciai fogásokat, a régi receptek újjáélesztésével. Érdekes szokása a szállodának, hogy az első 10 zárandoknak, akik betérnek a szállodába bizonyítva, hogy végigcsinálták a zárandokutat, felajánl egy alkalmi éttermi étkezést ingyenesen.

<http://www.paradores-spain.com/spain/pscompostela.html>

4. táblázat: A Parador szállodalánc SWOT analízise

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • vonzó műemléki látványosság • egyedi kínálat • különleges gasztronómiai kínálat • komplex minőségi szolgáltatások • kiegyensúlyozott színvonal • akadálymentesítés • országimázs pozitív támogatása • külföldi vendégek magas aránya • környezetvédelem támogatása • fenntartható turizmus elősegítése • megújuló energiák felhasználása • presztízs értékkel rendelkező tagjai • egész Spanyolországot behálózó lánc • munkahelyteremtés • térségek gazdasági, turisztikai fejlődéséhez hozzájárul • sokéves tapasztalat • jól képzett alkalmazottak • versenyképes ár • világörökségi helyszíneken lévő tagjai • kulturális és természeti sokféleség jellemzi a kínálatát 	<ul style="list-style-type: none"> • nincs tapasztalata egy szállodalánc külföldi terjeszkedéséről • eltérő a szezonális hatása a tagszállodákra, kiemelve a tengerparti szállodákat, ahol erősebb a hatás • vendégek tartózkodási ideje csökkenő tendenciát mutat • turisztikai szempontból kiaknázatlan helyszínen található tagok rontják a jövedelmezőséget • egyes épületek renoválásra szorulnak • az épületek sokféleségéből adódóan különböző munkamódszerek szükségesek
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> • kulturális turizmus fellendítése • aktív turisztikai kínálat bővítése • konferencia turizmus növekedése • ökoturisztikai kínálat bővítése • külföldi terjeszkedés: Portugália, Marokkó, Latin-amerikai országok • szállodalánc szélesítése az országon belül, további Parador szállodák kialakítása • közösségi média hatékonyabb felhasználása 	<ul style="list-style-type: none"> • esetleges finanszírozási problémák • RIU és Iberostar spanyol szállodaláncokkal való fokozott verseny • állami kézben van-kiszolgáltatottság • a vendégek tartózkodási idejének és átlagos költségének csökkenése

Forrás: Saját összeállítás (2015)

5. Következtetések

5.1. A Magyar Kastélyszállodák Szövetségébe tartozó kastélyok

A kastélyszállodák szövetségébe tartozó 9 tag közül 4 kastélyszálló, a Gróf Degenfeld Kastélyszálló, a Hotel Vécsecity, a Prónay-kastély és a Teleki-Degenfeld Kastélyszálló található az észak-magyarországi, 3 tag, a Batthyány Kastélyszálló, a Festetich Kastélyszálló és a Szidónia Kastélyszálloda a nyugat-dunántúli turisztikai régió területén valamint a St George Hotel a Budapest- Közép-Dunavidék és az Apponyi Kiskastély a Dél-Dunántúl turisztikai régióban található. A Szidónia Kastélyszálloda, amelyet 2000-ben nyitottak meg, volt Magyarországon az első wellness szálló.

A kastélyépületek a XVIII. és a XIX. századból származnak, jellemzően barokk stílusban épültek és nemesi családok lakhelyéül szolgáltak, kivéve a St. George Hotelt, amelynek már az eredeti funkciója is fogadó volt és több barokk stílusú sarokház egybenyitásával jött létre. A Batthyány Kastélyszállón kívül, mindegyik épület műemlékvédelem alatt áll.

A szövetségi tagság feltétele, a minimum 3 csillagos besorolása a szállóknak. Ilyen kategóriájú a Festetich Kastélyszálló. Az egyedüli 5 csillagos a St. George Hotel, a többi kastélyszálloda a 4 csillagos kategóriában található. Általában kevés szobaszámmal rendelkeznek, amely szobák ténylegesen az eredeti kastély épületében találhatóak. Jellemzően bővíteni szokták a kastély környéki épületek átalakításával vagy épületszárnyak felhúzásával a rendelkezésre álló szobaszámot. Ezek a szobák viszont kastélyszobákként nem számíthatóak hozzá a szobaszámhoz. Összességében a kastélyszállodák szövetségébe tartozó 9 szálláshely kínálata 250 szobából és 645 férőhelyből áll. Az átlagos szobaszám 28, amely a magyarországi szállodák átlagos szobaszámához viszonyítva, amely 60, jelentősen alacsonyabb. Ha egy kastélyszálloda kevés szobával rendelkezik, magasabb kihasználtságot célszerű elérnie, hogy rentábilis legyen a beruházás. A kastélyszobák méretei egy kategórián belül is eltérőek lehetnek, az épületek műemléki mivoltából eredendően.

A kastélyszállodák nagy része komplex, a szálláshelyen kívül éttermi, rendezvényközponti, wellness és aktív turisztikai szolgáltatásokat is kínál. Az éttermi kínálatra jellemző a magyar konyha tradicionális fogásai, valamint a helyi jellegzetességek széles választéka. A rendezvénytermek olyan eseményeknek szolgálnak kiváló helyszíneként, mint konferenciák, tanácskozások, értekezletek, fogadások, tréningek, bálók, bemutatók, kiállítások. A kastélyokat körülölelő parkok is helyszínt adnak esküvőknek, kulturális rendezvényeknek. Az aktív turisztikai elemek között megjelenik a lovaglás, vadászat, kajakozás, kerékpár túra valamint felszerelt wellness részlegek kialakítása jellemző a hazai kastélyszállodák kínálatában. Ezeken a szolgáltatásokon kívül, egy-egy kastélyszálloda a helyi adottságai által, színesítheti a kínálatát egyedi szolgáltatásaival, mint például a Gróf Degenfeld Kastélyszállónál kiemelhető a bor szerepe, mivel a Tokaj-Hegyaljai borvidék területén helyezkedik el. A Batthyányi Kastélyszálló esetében a golf, mint kikapcsolódási lehetőség jelenik meg plusz szolgáltatásként, az alsópetényi Prónay-kastély lézeres szemészeti klinikája hazánkban egyedülálló kezelést nyújt, az Apponyi Kiskastély luxus veteránautós kirándulási lehetőségeivel kínál egyedit a kastélyszállók között.

A kastélyszállodák fő vendégköre belföldről érkezik, amely vendégkör árérzékeny, így döntéseit leginkább az árak alapján hozza meg. A szállodai szobát emiatt előnyösebb csomagban, valamilyen szolgáltatással együtt értékesíteni, például gasztronómiai, kulturális programmal, bortúrával.

5.2. A Parador Esentia csoportba tartozó szállodák

A Parador Esentia nevű csoportba tartozó szállodák egész Spanyolország területén megtalálhatóak. A szálláshelynek átalakított történelmi épületek közé nem csak kastélyok tartoznak, hanem régi funkciójuk szerint kolostorok, várak, paloták, zárdák, kórházak is. Ma, mind műemlékvédelem alatt áll. A 43 történelmi jelentőségű épületben nagyrészt négycsillagos szállodák kapnak helyet, 6 esetben alakítottak ki háromcsillagos és két esetben ötcsillagos szállodát. A háromcsillagos szállodák szobaszáma 20 és 50 között van, a két legtöbb, 128 és 200, szobával rendelkező szállodák lettek ötcsillagosnak kialakítva. A négycsillagos szállodákból van a legtöbb, átlagos szobaszáma 59, amely kétszerese a Magyar Kastélyszállodák

Szövetségébe tartozó szállások szobaszámának. Az összes szobaszám 2585 darab és az átlagos szobaszám 60, a három-, és ötcsillagos szállodákat is beleszámolva.

2. térkép: A Paradores Esentia csoport tagjai

Spanyolországban és Magyarországon is jellemző, hogy a legtöbb történelmi értékű szálloda négycsillagos létesítményként jelenik meg a piacon. Ennek az lehet az oka, hogy a háromcsillagos színvonal kevés annak a vendégzsegmensnek, aki kastélyszállóban szeretne megszállni. Az ötcsillagos kastélyszállókat pedig csak egy szűk réteg engedheti meg magának, illetve a történelmi épületek adottságaihoz is igazodni kell. Így a legelterjedtebb a négycsillagos szálláshely.

A Parador Esentia szállodákban kialakítottak teljesen egyedi szobákat, például toronyszobákat, valamint különleges jelentőségűek az egy-egy konkrét történelmi személyhez vagy eseményhez köthető szobák is. A szállodák gasztronómiájára jellemző a lokális ételek előtérbe helyezése, így ezek a helyi különlegességek nagy számban jelennek meg az étlapon, a nemzetközi konyha kínálatával együtt. A szállás és éttermi funkciókon kívül felszerelt konferencia,- és rendezvénytermek vehetők

igénybe, széles az aktív turisztikai kínálat is és a környéken található kulturális értékek és természeti örökségek megismerésére szervezett túrákon is részt vehetnek a vendégek. A hazai kastélyszállodákban jelen lévő wellness részlegek kiépítettsége Spanyolországban nem jellemző, csak egy- egy kültéri medence kialakítására kerül sor.

5.3. A szállodák internetes megjelenése

A Magyar Kastélyszállodák Szövetség tagjai, a Károlyi- kastély és a Parador szállodalánc honlapjainak vizsgálatából megállapítható, hogy a mai világban már nélkülözhetetlen honlappal, mindegyik kastélyszálló rendelkezik. Fontos, hogy a weboldal könnyen elérhető, áttekinthető, esztétikus legyen, tükrözze a kastély stílusát. Mindegyik weboldal elérhető közvetlenül, a Parador de Santiago de Compostela esetében, az oldala elérhető a szállodaláncon keresztül illetve közvetlenül is. A vizsgált szálláshelyek honlapjai több nyelven is elérhetőek, a magyaron kívül minimum angolul, de a Festetich Kastélyszálló és a St. George Hotel esetében 10 nyelven is, amelyek között megtalálhatóak a szomszédos országok nyelvei. A többnyelvűség elengedhetetlen a külföldi vendégszegmens eléréséhez. Mindegyik kastélyszálloda rendelkezik egy logóval, amelyik megjelenik az oldalán, általában ezek a logók a történelmi múltjukból származó családi címet is megjelenítik. Mivel az épületek műemlékek és történelmi örökségnek számítanak, a honlapok információkat nyújtanak a kastélyok történelméről is. A megfelelő mennyiségű és minőségű képek az épületről, a szobákról, az étteremről, abból a szempontból fontos, hogy hitelesen megjelenítsék a kastélyszállót a vendégek számára. Mindegyik kastély rendelkezik képgalériával, illetve néhány esetben az épület virtuális bejárására is alkalmat ad a weboldal az érdeklődők számára. Egy másik fontos szempont az aktualitás, az éppen érvényes árak, ajánlatok, rendezvények, a szálláshelyhez kötődő események frissítése. Ezeken kívül, pedig a közösségi oldalaik illetve a vendégvélemények elérését is lehetővé teszik a szálláshelyek weboldalai.

5.4. Javaslatok a magyar műemlék épületekben lévő szálláshelyek helyzetének javítására

A két ország aktuális kulturális és történelmi örökségekről szóló törvényeinek megalkotási éve között mintegy 16 év különbség van, mivel a spanyol törvény 1985-ben, míg a magyar 2001-ben jött létre, habár Magyarországon már volt egy előzetes 1997. évi törvény a műemlékvédelemről. Mindkét törvény kitér mind a műemlék épületekre, a kulturális javakra és a régészeti örökségekre, mint a kulturális örökség elemeire és törvényi keretek között fogalmazza meg a megőrzésükre és védelmükre vonatkozó szabályokat. A műemlékek esetében kiemelik a történelmi, művészeti és kulturális értékeket, amelyek által az örökségek hozzájárulnak a magyar és a spanyol nemzet imázsának kialakításához illetve az egész világ kultúrájához. Mindkét törvény a történelmi örökségek között megkülönbözteti a műemlék épületeket, a történelmi emlékhelyeket, a történelmi kerteket, a régészeti leleteket és a történelmi városrészeket.

A Spanyolországban jellemző régiói önállóság a történelmi örökségek védelmének szabályozásában, azon túl, hogy megalkottak egy, az egész országra kiterjedő törvényt, Magyarországon nincs jelen. Ez a különbség a két ország közötti területi méretkülönbségből adódhat, hazánkban nem szükséges a régióknak külön szabályozással rendelkezniük.

Mindkét ország tagja az ICOMOS nemzetközi szervezetnek, vagyis megalkották nemzeti bizottságaikat a műemlékek védelmére. Mindkét országban számos civil szervezésű non-profit egyesület található, amelyek munkájukkal hozzájárulnak a kulturális örökségek megőrzéséhez. Ilyen például Magyarországon a Magyar Kastélyok és Kúriák Egyesülete valamint Spanyolországban az AEAC szervezet, amely ugyancsak a kastélyok kulturális jelentőségére próbálja meg felhívni a társadalom figyelmét. Magyarország, 19 másik európai országgal csatlakozott a Historic Hotels of Europe szervezethez is, amelyből Spanyolország hiányzik. Ennek oka, hogy Spanyolorzágnak már sikerült kialakítania egy erős márkát a történelmi jelentőségű szállodák csoportosítására, amely nemzetközi szinten is ismert.

Ami meghatározó eltérést mutat a két ország műemlékeink a turisztikai hasznosításában, az az, hogy míg Spanyolországban létrehozták a sokéves múltra

visszatekintő szállodaláncot a Paradores de Turismo-t, addig Magyarországon a Magyar Kastélyszállodák Szövetsége tekinthető valamelyest egy olyan kezdeményezésnek, amely összefogja a műemléképületekben található szálláshelyek közül a kastélyokat.

Számos érv összegyűjthető, amelyek mellett szólnak, hogy hazánkban is érdemes lenne egy szállodalánc megalapítása a kastélyszállodák összefogására a spanyol Paradores de Turismo lánchoz hasonlóan. Másik lehetőség, hogy egy már létező szállodalánc alakítja ki úgy a profilját, hogy kastélyszállodákkal dolgozik. A spanyol szállodalánc rendelkezik egy adott márkanévvel, amely hűséget és bizalmat vált ki a vendégekből és elismertséget a szakmában. Egy-egy kastélyszálloda marketingköltsége csökkenhet a közös marketingeszközök használata által. A műemlékekre szakosodó szállodaláncnak jelentős tapasztalata gyűlik össze az évek során a műemlékvédelmi szabályokkal, felújítási és átépítési lehetőségekkel, veszélyekkel, nehézségekkel kapcsolatban, illetve a műemlék épületek kezdeti felújításához könnyebben juthatnak forrásokhoz, több pályázati lehetőségük lehet. Tapasztalata van ezen kívül a műemlék épületek esetében megnövekedett üzemeltetési és fenntartási költségek megfelelő kezeléséről, várható mértékéről. A szállodalánc működése által az egyes szálláshelyek rentábilis üzemeltetésének problémája kiküszöbölhető, pénzügyi nehézségei nem lennének radikálisak, és nem juttatnák a szálláshelyet a kényszerű bezárásig, a pénzügyi gazdálkodás hatékonyabb lehet és javulhat a fizetőképesség.

Spanyolországban a szállodalánc tulajdonosa a spanyol állam, Magyarországon a kastélyszállodákra jellemző, hogy magántulajdonban vannak és családi vállalkozásként üzemeltetik, vagy az üzemeltetést végezheti egy adott szállodalánc. Megoldódhatnának a tulajdonviszonyokból fakadó problémák és az állam kezében vagy egy létrehozott magyar szállodalánc kezében csoportosulnának a műemlék épületekben kialakított szálláshelyek.

Mindezzel ellenben megvizsgálhatóak a standardizálás nehézségei a kastélyszállók esetében az eltérő adottságok miatt. Felmerül az a kérdés, hogy mennyire alakítható ki a közös design egy-egy teljesen egyedi kastélyszálló esetében és mennyire érdemes kialakítani a közös imázst, hiszen az épület, a berendezés stílusa elveszítheti egyediségét, jellemzőit. Minden egyes műemlék épület rekonstrukciója egyedi eset,

nincs konkrét felújítási sablon, a feltárás során egyedi költségek is felmerülhetnek. Az épületek sajátosságait megtartva, azokat kiemelve lehet kialakítani a szállodalánc minden tagjára jellemző tulajdonságot, például a gasztronómiában, aktív turisztikai kínálatban.

6. Összefoglalás

A kutatási téma olyan műemlék épületekkel foglalkozott, amelyeket felújításuk után szálláshely funkcióval láttak el. A kutatási munka során magyarországi és spanyolországi példákat vizsgáltam. Magyarországon kiemeltem a Fehérvárcsurgón található Károlyi-kastély egyedi esetét, amelynek rekonstrukciója és jelenlegi funkciójának kialakítása páratlan példája az állam és a kastélyhoz kötődő tulajdonosi család közös munkájának és erőfeszítéseinek. Az ilyen és ehhez hasonló, további együttműködések a jövőben országos szinten, nagy arányban járulnának hozzá hazánk kastélyainak megmentéséhez. Áttekintettem továbbá a Magyar Kastélyszállodák Szövetségébe tartozó kastélyszállókat és a szövetség munkájának jelentőségét. Spanyolországban pedig a Paradores szállodalánc fontosságát emeltem ki, amely a történelmi épületekben kialakított szálláshelyeket csoportosítja, ezen belül is a Santiago de Compostela városában található XV. századi szálloda került kihangsúlyozásra.

A dolgozatban felállított hipotéziseket alátámasztották a kutatás eredményei. Magyarországon a műemlék épületek hasznosítása, elsősorban turisztikai céllal, nincs olyan fejlettségi szinten, mint Spanyolországban valamint szükséges lenne a kastélyszállodák külön osztályba sorolása egy meghatározott követelményrendszer alapján. A kastélyok esetében a megfelelő funkció megtalálását és a kialakításhoz szükséges feltételek megteremtését nem könnyíti meg az, hogy a kastélyok nagy része műemlék épület és történelmi értékkel bír, amely értékek megőrzése nem elhanyagolható szempont.

Kiemelném, hogy szükség lenne a magyarországi műemlék épületek teljes adatbázisának létrehozására, amely segítségével felmérhető lenne az épületek jelenlegi helyzete, adottságai, a felújítási munkálatok sürgőssége, valamint a Központi Statisztikai Hivatal adatközléseiben is indokolt lenne a kastélyszálloda kategória bevezetése.

A kutatási munka kezdetekor tárult fel számomra a téma szerteágazó mivolta és a rengeteg felhasználható forrásanyag, amely mutatja, hogy számos irányból közelíthető meg az általam is feldolgozott téma. A dolgozat csak egy szelete mindannak, amely a műemlék épületek turisztikai felhasználásának kutatása mögött található.

7. Mellékletek

1. melléklet: A Magyar Kastélyszállodák Szövetségének tagjai, 2015.10.10.

Név	Építési év	Megye, település	Felújítás befejezésének éve	Besorolás	Szobák száma
Apponyi Kiskastély	1840	Tolna, Medina	2010	-	7
Batthyány Kastélyszálló	1850	Zala, Zalacsány	2013	4 csillagos*	28
Festetich Kastélyszálló	1855	Vas, Szeleste	1990	3 csillagos	12
Gróf Degenfeld Kastélyszálló	1872-74	Borsod-Abaúj-Zemplén, Tarcál	2003	4 csillagos	21
Hotel Vécsecity	1790	Borsod-Abaúj-Zemplén, Hernádvé cse	2014	4 csillag superior	7+48
Prónay-kastély	1750	Nógrád, Alsó-petény	2011	4 csillagos*	28
St. George Hotel	1785	Budapest	2007	5 csillagos	26
Szidónia Kastélyszálloda	1750	Győr-Moson-Sopron, Rójtök-muzsaj	2000	4 csillagos	33+13
Teleki-Degenfeld Kastélyszálló	1748	Nógrád, Szirák	1985	4 csillagos*	25+ 2

*Hotelstars Union által minősített kastélyszálló

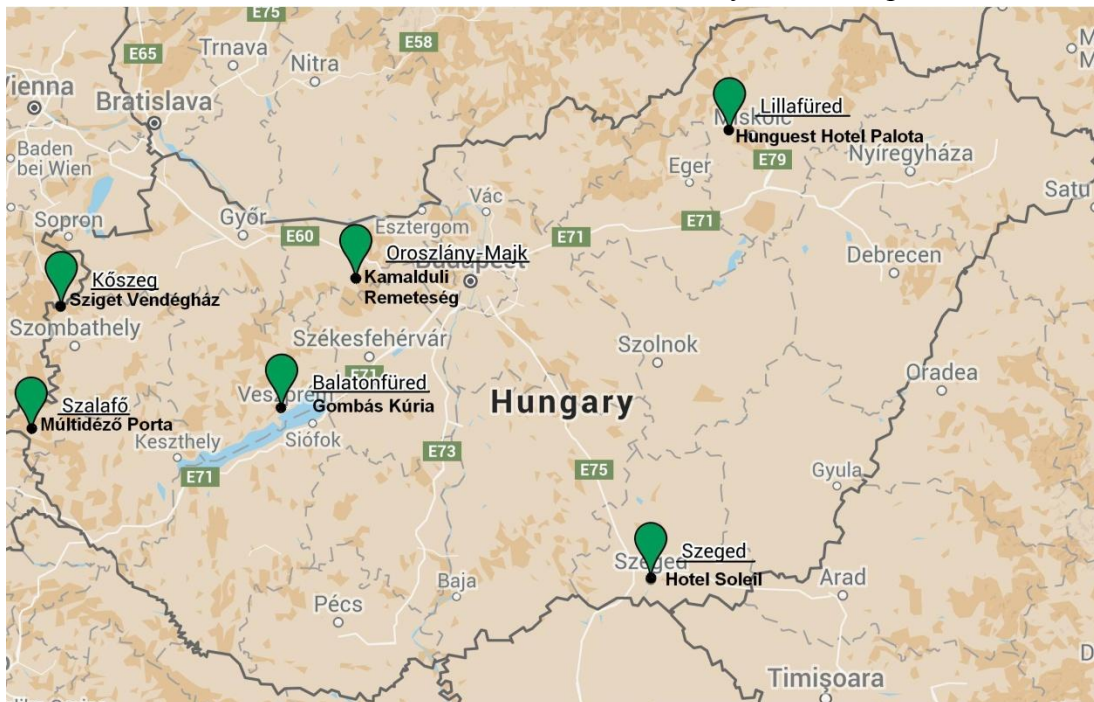
Forrás: Saját összeállítás a <http://www.kastelyszallodak.hu/hu/kastelyaink/> alapján

2. melléklet: Műemlék épületek, amelyek szálláshelyként üzemelnek, de nem kastélyszállodák

Név	Kor	Megye, település	Felújítás befejezésének éve	Szobák száma	Épület típusa
Hunguest Hotel Palota	1930	Borsod-Abaúj-Zemplén, Lillafüred	2009	133	4 csillag superior szálloda
Hotel Soleil	19.sz.	Szeged, Csongrád	2011	16	lakóház, fogadó
Gombás Kúria	18.sz. vége-19. sz. eleje	Veszprém, Balatonfüred	2007	16	kúria
Sziget Vendégház	18. sz.	Vas, Kőszeg	-	5	vendégház
Múltidéző Porta	1860-70	Vas, Szalafő	2009	11	vendégházak
Kamalduli Remeteség	18.sz.	Komárom-Esztergom, Oroszlány-Majk	2014	10	kolostor, cellaházak

Forrás: Saját összeállítás (2015)

3. melléklet: A 2. sz. melléklet szálláshelyeinek térképe

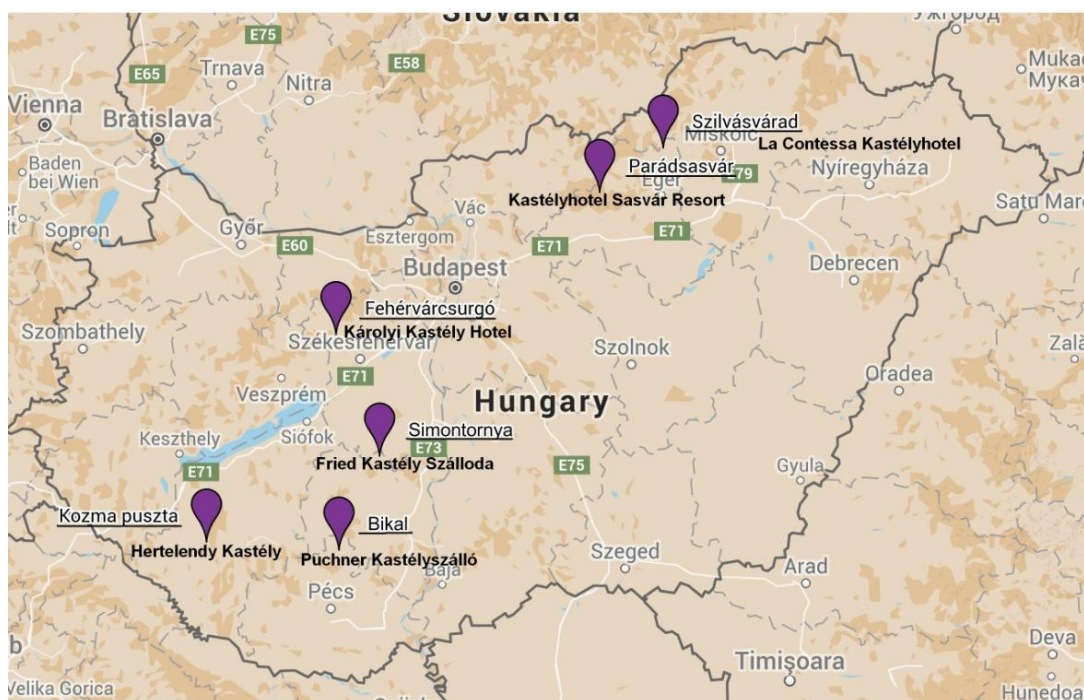
Forrás: Saját szerkesztés (2015)

4. melléklet: Műemlék kastélyszállodák, amelyek nem tagjai a Magyar Kastélyszállodák Szövetségének

Név	Kor	Megye, település	Felújítás befejezésének éve	Besorolás	Szobák száma
Kastélyhotel Sasvár Resort	1876-82	Heves, Parádsasvár	1998	5 csillagos	58
Hertelendy Kastély	1920-30	Somogy, Kozmapusztá	2007	5 csillagos	16
Fried Kastély Szálloda és Étterem	1926	Tolna, Simontornya	2005	4 csillagos	41
Puchner Kastélyszálló	XIX. sz.	Baranya, Bikal	1996	4 csillagos	9+15
La Contessa Kastélyhotel	XVIII.-XIX. sz.	Heves, Szilvásvárad	2009	4 csillagos	45+35
Károlyi Kastély Hotel és Étterem	1844-51	Fejér, Fehérvárcsurgó	2011	3 csillagos	21

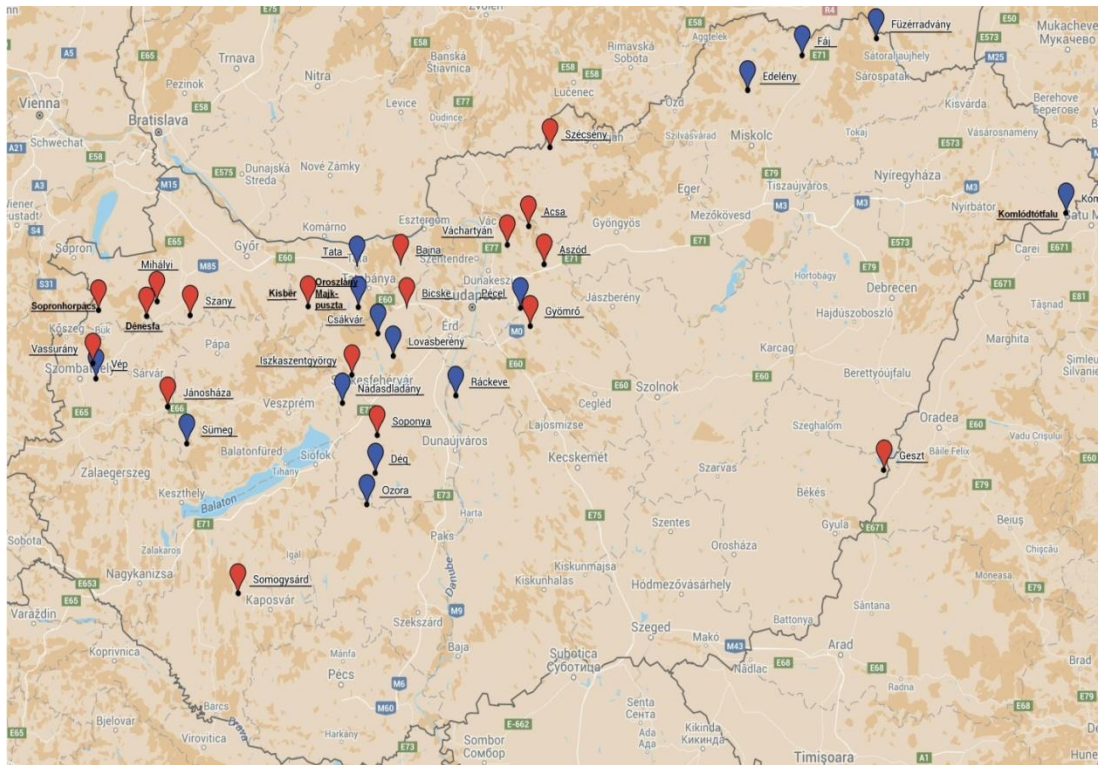
Forrás: Saját összeállítás (2015)

5. melléklet: A 4. sz. melléklet műemlék kastélyszállodáinak térképe

Forrás: Saját szerkesztés (2015)

6. melléklet: A Forster Központ vagyonkezelésében lévő műemlék együttesek

Forrás: Saját szerkesztés (2015)

7. melléklet: Károlyi-kastély, Fehérvárcsurgó

Forrás: Saját fotó (2015)

8. melléklet: A Károlyi-kastély angolparkja

Forrás: Saját fotó (2015)

9. melléklet: A Paradores Esentia csoport tagjai

Név	Tartomány	Épület	Besorolás (csillag)	Szobaszám
Parador de Alarcón	Cuenca	középkori mór erőd	4	14
Parador de Alcañiz	Teruel	Calatrava-rend vára	3	37
Parador de Almagro	Ciudad Real	XVI. sz.-i ferences kolostor	4	54
Parador de Arcos de la Frontera	Cádiz	palota	3	24

Parador de Ávila	Ávila	XVI. sz.-i palota	4	61
Parador de Baiona	Pontevedra	erőd	4	122
Parador de Cáceres	Cáceres	XIV. sz.-i palota	4	39
Parador de Cardona	Barcelona	középkori vár	4	54
Parador de Carmona	Sevilla	alkazár	4	63
Parador de Chinchón	Madrid	XVII. sz.-i zárda	4	39
Parador de Ciudad Rodrigo	Salamanca	XIV. sz.-i vár	4	35
Parador de Corias	Asturias	XI. sz.-i Bencés kolostor	4	43
Parador de Cuenca	Cuenca	XVI. sz.-i kolostor	4	63
Parador de Granada	Granada	XV. sz.-i kolostor	4	40
Parador de Guadalupe	Cáceres	XV. sz.-i kórház	4	41
Parador de Hondarribia	Guipúzcoa	X. sz.-i vár	4	36
Parador de Jaén	Jaén	XIII. sz.-i mór erőd	4	45
Parador de Jarandilla de la Vera	Cáceres	középkori várpalota	4	52

Parador de La Granja	Segovia	királyi palota	4	127
Parador de León	León	XVI. sz.-i hostel	5	200
Parador de Lerma	Burgos	hercegi palota	4	70
Parador de Lorca Mirador sobre la ciudad	Murcia	vár	4	76
Parador de Mérida	Badajoz	XVIII. sz.-i kolostor	4	82
Parador de Monforte de Lemos	Lugo	kolostor és palota	4	50
Parador de Olite	Navarra	középkori várpalota	3	43
Parador de Oropesa	Toledo	XIV. sz.-i várpalota	4	48
Parador de Plasencia	Cáceres	XV. sz.-i zárda	4	66
Parador de Ronda	Málaga	régi városháza	4	78
Parador de Santiago	La Coruña	XV. sz.-i szálló, kórház	5	128
Parador de Santillana del Mar	Cantabria	kastély	3	26
Parador de Santillana Gil Blas	Cantabria	XVII-XVIII. sz.-i udvarház	4	28
Parador de Sigüenza	Guadalajara	középkori vár	4	81

Parador de Sos del Rey Católico	Zaragoza	nemesi épület	4	66
Parador de Sto. Domingo Bernardo de Fresneda	La Rioja	zárdá	3	47
Parador de Sto. Domingo Calzada	La Rioja	régi kórház	4	61
Parador de Sto. Estevo	Ourense	monostor	4	77
Parador de Toledo	Toledo	kolostor	4	79
Parador de Tortosa	Tarragona	X. sz.-i vár	4	72
Parador de Trujillo	Cáceres	XVI. sz.-i zárdá	4	56
Parador de Úbeda	Jaén	XVI. sz.-i palota	4	36
Parador de Verín	Ourense	palota	3	23
Parador de Zafra	Badajoz	XV. sz.-i vár	4	51
Parador de Zamora	Zamora	XV. sz.-i palota	4	52

Forrás: Saját összeállítás (2015)

10. melléklet: A Magyar Kastélyszállodák Szövetség tagjai, a Károlyi- kastély és a Parador szállodalánc honlapjának elemzése

Név	Aktua- litás	Kép- galéria, logó	Nyelv	Közösségi oldalak elérhető- sége	Vendég- vélemény elérhető- sége	Összhang esztéti- kusság
Apponyi Kiskastély	√	√	3	√	√	√
Batthyány Kastélyszálló	√	√	3	√	X	X
Festetich Kastélyszálló	√	√	10	√	√	X
Gróf Degenfeld Kastélyszálló	X	√	3	√	√	√
Hotel Vécsecity	√	√	6	√	√	√
Prónay- kastély	√	√	2	√	√	√
St. George Hotel	X	√	10	√	√	X
Szidónia Kastély- szálloda	√	√	4	√	√	√
Teleki- Degenfeld Kastélyszálló	√	√	6	√	X	√
Parador de Santiago de Compostela	√	√	6	√	√	√
Károlyi- Kastély Fehérvár- csurgó	√	√	4	√	√	√

Forrás: Saját összeállítás (2015)

8. Irodalomjegyzék

ANGYAL L. A. 1999: *A MTESZ Hajdú-Bihar megyei környezetvédelmi bizottság negyed évszázada*, Alföldi Nyomda, Debrecen

BÁRTFAI E. 2009: *Szállodai alapismeretek 2.* bővített, javított kiadás, BGF-KVIFK, Budapest p.59

BECERRA GARCÍA, J. M. 2011: *La legislación española sobre el Patrimonio Histórico, Origen y antecedentes, La Ley del Patrimonio Histórico Andaluz* http://www.bibliotecaspublicas.es/marchena/imagenes/V_1_Becerra_legislacion.pdf [olvasva: 2015. október 15.]

CORTES PUYA, T. 2002: *Recuperación del Patrimonio Cultural Urbano como Recurso Turístico*, Facultad de Geografía e Historia, Universidad Complutense de Madrid, Madrid <http://biblioteca.ucm.es/tesis/ghi/ucm-t25959.pdf> [olvasva: 2015. október 15.]

DÁVID L. et al. 2007: *Turisztikai erőforrások.* 2. javított kiadás, Károly Róbert Főiskola és a Károly Róbert Kht., Gyöngyös p.189

EDER, W. 1993: *Wissenschaftliche Reiseleitung und Kulturtourismus* In: *Kulturtourismus in Europa: Wachstum ohne Grenzen?* Eds.: BECKER, CHR–STEINECKE. A ETI, Trier

FERCH M. 2011: *Az épített örökség védelmében*, Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia, Budapest

GARROD, B. & FYALL, A. 2000: *Managing heritage tourism.* *Annals of Tourism Research*, vol. 27, no. 3, p. 682-708

HEINZE, T. 2002: *Kultursponsoring, Museumsmarketing, Kulturtourismus. Ein Leitfaden für Kulturmanager.* WestdeutscherVerlag, Wiesbaden

HOLLOWAY, K. 2002: *Marketing Intelligence & Planning.* 28.2 188-205. Emerald

HORVÁTH E. 1999: A turizmus mint élményfogyasztás. *Magyar Tudomány*, 11, 1372-1376

- HUSZ M. 2007: *Hét fejezet a kulturális örökségturizmusról*. Bocz Nyomda, Pécs
- JÁSZBERÉNYI M. 2014: *A kulturális turizmus sokszínűsége*, Nemzeti Közszerológati és Tankönyv Kiadó, Budapest
- Johnson, P. and Thomas, B. 1995: Heritage as business, in D.T. Herbert (ed.), *Heritage, Tourism and Society*, Mansell, 170-190, London
- LAVIANA, J.C. 2006: *Spain is different: Llega la fiebre del turismo*, Unidad Editorial, Madrid
- LUNA J.C. 1999: *Paradores Históricos*, Lunweg Editores, Barcelona
- MAGYAR M.- PÉTER A. 2003: *Az építészeti örökség védelme*, Kjk-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, p. 21.
- MCKERCHER, B. - DU CROS, H. 2012 (TASNÁDI, 2002: *Cultural tourism: The partnership between tourism and cultural heritage management*. Routledge, New York
- NAGY A. 2014: *A kastélyhasznosítás regionális jellemzői az Észak- Magyarország idegenforgalmi régióban, különös tekintettel a turizmusra*, PTE TTK-FDI, Pécs p.67 http://old.foldrajz.ttk.pte.hu/phd/phdkoord/nv/disszert/Disszert_nagy_A.pdf [olvasva: 2015.szeptember.22.].
- PUCZKÓ L.- RÁTZ T. 2001: *A turizmus hatásai*, Aula Kiadó, Budapest
- SZABÓ A. E. 2013: *A kulturális örökség joga*, Bíbor Kiadó, Miskolc
- TAMÁSI J. 2001: *Műemlékvédelem törvényi keretek között*, Zenith Rt. Egyetemi Nyomda, Budapest
- TASNÁDI J. 2002: *A turizmus rendszere*, Aula Kiadó, Budapest
- TIMOTHY, D.J. AND BOYD, S.W. 2003: *Heritage Tourism*. Prentice Hall, London
- WTO, 1993: *Recommendations on Tourism Statistics*. WTO, Madrid
1881. évi XXXIX. törvénycikk a műemlékek fenntartásáról <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=5996> [olvasva: 2015. október 05.]

2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0100064.TV [olvasva: 2015. október 05.]

239/2009 (X. 20) Kormányrendelet a szálláshely szolgáltatási tevékenység folytatásának részletes feltételeiről és a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0900239.KOR [olvasva: 2015. október 05.]

45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet a kereskedelmi és a fizetővendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről

<http://www.akontroll.hu/jogtar.php?ssz=32> [olvasva: 2015. szeptember 27.]

Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1985-12534> [olvasva: 2015. október 15.]

Nemzeti Kastélyprogramról szóló 1663/2014. (XI.20.) Kormányhatározat In: Magyar Közlöny 2014./158.sz. p. 88-90 <http://docplayer.hu/121271-Magyar-kozlony-158-szam.html> [olvasva: 2015. október 07.]

Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ

<http://www.forsterkozpont.hu/muemlekvedelem/muemlekek/678#16> [olvasva: 2015. október 05.]

Ginop-7.1.1-15 Nemzeti Kastély- és Várprogram Turisztikai Célú Fejlesztéseinek Támogatása Felhívás <http://www.palyazat.gov.hu/doc/4503> [olvasva: 2015. október 07.]

Paradores de Turismo 2015: *Dossier de Prensa*

http://www.parador.es/sites/default/files/info/adjuntos/2015/05/dossier_prensa_mayo_2015.pdf [olvasva: 2015.szeptember.22.].

ParaPromotions Limited 2014. *Luxury Parador Hotels in Castles, Palaces, Monasteries and spectacular locations* <http://www.paradores-spain.com/> [olvasva: 2015.szeptember.22.].

- <http://aegpc.org/sobre-la-aegpc/> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://karolyikastely.accenthotels.com/> [olvasva: 2015. október 01.]
- <http://kastelyok.com/kastelyok.php> [olvasva: 2015. október 05.]
- <http://lambergekastely.hu/index-hu/nyitolap-koszonto> [olvasva: 2015. október 01.]
- <http://listarojapatrimonio.org/quienes-somos/> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://nadasdykastely.wix.com/nadasdladany#!services3/c8wn> [olvasva: 2015. október 01.]
- http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0900239.KOR [olvasva: 2015. szeptember 27.]
- <http://www.arespaph.com/view/acerca.php> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.castillosdeespaña.es/es/content/quienes-somos> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.eleconomista.es/turismo-viajes/noticias/6406839/01/15/Paradores-de-Turismo-obtuvo-un-resultado-operativo-165-millones-de-euros-en-2014.html#.Kku8Iq58X52ITxv> [olvasva: 2015.szeptember.22.].
- http://www.esicomos.org/Nueva_carpeta/info_CNE.htm [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.ginop.hu/ginop/> [olvasva: 2015. október 17.]
- <http://www.ginop.hu/palyazatok/> [olvasva: 2015. október 17.]
- <http://www.hispanianostra.org/quienes-somos/> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.icomos.hu/citrom-dij/kiiras/> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.icomos.hu/icomos-dij/kiiras/> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.icomos.hu/mi-az-icomos/> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.icomos.hu/peldaado-muemlekgondozasert-dij/kiiras/> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.icomos.org/en/about-icomos/mission-and-vision/icomos-mission> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.icomos.org/en/about-icomos/mission-and-vision/mission-and-vision> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.kastelyegyesulet.hu/alapszabaly/> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.kastelyegyesulet.hu/az-egyesuletrol/> [olvasva: 2015. október 07.]

- <http://www.kastelyszallodak.hu/hu/kastelyaink/> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.kastelyszallodak.hu/hu/rolunk/> [olvasva: 2015. október 07.]
- http://www.kastelyszallodak.hu/hu/rolunk/csatlakozasi_lehetosegek [olvasva: 2015. október 07.]
- http://www.kastelyszallodak.hu/hu/rolunk/historic_hotels_of_europe_tagsag [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.koh.hu/rolunk> [olvasva: 2015. október 05.]
- <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/parlamenti-allamtitkar/hirek/modosul-az-oroksegvedelemrol-szolo-torveny> [olvasva: 2015. október 05.]
- <http://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/areas-cultura/patrimonio/bienes-culturales-protegidos.html> [olvasva: 2015. október 15.]
- <http://www.mecd.gob.es/mecd/cultura-mecd/areas-cultura/patrimonio/informacion-general/gestion-en-el-ministerio/introduccion.html> [olvasva: 2015. október 15.]
- http://www.mnvzrt.hu/felso_menu/hireink/sajtoszoba/20150316.html [olvasva: 2015. október 17.]
- <http://www.mnvzrt.hu/mnv/bemutakozas> [olvasva: 2015. október 07.]
- <http://www.muemlekem.hu/> [olvasva: 2015. október 05.]
- <http://www.parador.es/es/consultoria> [olvasva: 2015.szeptember.22.].
- <http://www.parador.es/es/institucional/bienvenida-de-la-presidenta> [olvasva: 2015.szeptember.23.]
- <http://www.parador.es/es/institucional/calidad-y-medio-ambiente> [olvasva: 2015.szeptember.23.]
- <http://www.parador.es/es/institucional/mision-y-vision-de-paradores> [olvasva: 2015.szeptember.22.].
- <http://www.parador.es/es/institucional/paradores-en-cifras> [olvasva: 2015.szeptember.22.].
- <http://www.parador.es/es/institucional/responsabilidad-social-corporativa> [olvasva: 2015.szeptember.22.].
- <http://www.paradores-spain.com/spain/pscompostela.html> [olvasva: 2015.szeptember.25.]
- <https://szallas.hu/karolyi-kastely-fehervarcsurgo?ref=list&adults=2> [olvasva: 2015. október 01.]

Világörökség Magyarországon <http://www.vilagorokseg.hu/vilagoroksegi-kategoriak-kulturalis-termeszeti-1> [olvasva: 2015. szeptember 27.]

World Heritage List <http://whc.unesco.org/en/list/> [olvasva: 2015. szeptember 27.]

www.parador.es/es/parador/322/readygo [olvasva: 2015.szeptember.22.].